

”Se on sitä dinojumppaa”

TUTKIELMA LUOVAN LIIKUNNAN PROSESSISTA VARHAISKASVATUKSESSA

Mimmi Pietiläinen

Opinnäytetyö

Sosiaali- ja terveysala

sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK)

2016

Tekijä	Mimmi Pietiläinen	Vuosi	2016
Ohjaaja	Susanna Helavirta, Leena Seppälä		
Toimeksiantaja	Jyväskylän kaupunki		
Työn nimi	"Se on sitä dinojumbppaa" Tutkielma luovan ja omaehtoi-		
	sen liikunnan prosessista varhaiskasvatuksessa		
Sivu- ja liitemäärä	64+2		

Liikunta on ajankohtainen aihe varhaiskasvatuksessa. Halusin tarjota lapsille vaihtoehtoisia tapoja toimia ja tuottaa liikettä. Tavoitteeni oli selvittää ja kuvata toiminnallisessa opinnäytetyössä; Mikä innostaa lapsia luovaan liikuntaan? Mikä estää innostamasta? ja Mitä lapset tuokioissa tekevät?

Toteutin opinnäytetyöni/kehittämistyöni jyväskyläisessä päiväkodissa. Pidin 3-5-vuotiaille luovan liikunnan kerhoa keväällä 2016, joka alkukartoituksineen ja esityksineen kesti kahdeksan viikkoa. Toteutin kahdelle erilliselle ryhmälle luovan liikunnan kerhoa. Ryhmä A muodostui 5-vuotiaista lapsista ja ryhmä B 3-4-vuotiaista lapsista. Luovan liikunnan kerhon lisäksi loimme yhdessä toiminnallista ympäristöä teemojen mukaisesti kokoontumisten väliajoilla.

Vastauksena tutkimuskysymyksiin oli nähtävissä, että lapset innostuivat luovasta liikunnasta sen ollessa lapsilähtöisesti ohjattua ja lasten omiin valintoihin pohjaavaa. Tuokioiden teemat etenivät prosessissa lasten kiinnostusten mukaan. Myös toimintaympäristöllä oli vaikutus siihen, miten lapset innostuivat tuottamaan teemoja ja liikkumista. Käytin musiikkia ja lapsia kiinnostavia kehystarinoita lämmittelyssä itse luovaan liikkeeseen. Tuloksena syntyivät teemat ryhmissä, kuten, *dinosaurusten tutkiminen, lumen olemus ja lumessa liikkuminen, Frozen hahmon elämä ja taikuu, avaruus ja robotit sekä Star wars: in valomiikkailu.*

Teorettinen viitekehys koostui luovan liikunnan teorioista ja sen soveltamisesta sosiaalipedagogisin keinoin varhaiskasvatukseen.

Avainsanat luova liikunta, luovat toiminnot, lapsilähtöisyys, sosio-
kulttuurinen innostaminen, sosiaalipedagogiikka

 <p>LAPIN AMK Lapland University of Applied Sciences</p> <p>School of Social services education Bachelor of Social Services</p>	<p>Abstract of Thesis</p>
--	---------------------------

Author Mimmi Pietiläinen Year 2016
Supervisor(s) Susanna Helavirta, Leena Seppälä
Commissioned by Jyväskylän kaupunki
Subject of thesis "It is Dino exercise" - the creative physical exercise in primary school education
Number of pages 64+2

Physical education is actual and important part of Finnish early childhood education. In my thesis process I tried to offer alternative ways for children to express their physical needs and to produce movements. My aim was to survey and describe in my action orientated thesis work, what are the main factors, which activate and prevent the creative movement of the children. I also was interested, what are the children really doing after they had become motivated.

I realized my thesis work in a kindergarten in Jyväskylä. I organized the creative motion club for 3-5 years old children. The club activity lasted 8 weeks. The club consisted of two groups: Group A of 5 years old children and Group B of 3-4 years old children. We also created between the club sessions the thematic environment for the next sessions.

As the result I detected, that the children became motivated in creative movement, if the instruction was child-centered and if the children could have impact on the choices. The process developed according to the needs of the children. Even the action environment impacted on the motivation and the activity of the children. I used music and stories as motivators for the creative movement. As the result it was born topics in the groups, like "investigation of dinosaurs", "essence of snow", "movement in the snow", "the life and magic of Frozen", "Space and robots" and "Star Wars lightsaber fencing".

The theoretical framework consisted of the theories of Creative Movement and its adaption with methods of Social Pedagogy to Early Childhood Education.

Key words: Creative movement, creative activities, child-centered orientation, energizing by the Social Pedagogy,

Sisällys

1 JOHDANTO	6
2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	7
2.1 Toiminnallinen opinnäytetyö	7
2.2 Prosessin kuvaus	8
2.3 Varhaiskasvatus toimintaympäristönä	11
3 LUOVAN LIKUNNAN TOIMINTA.....	13
3.1 Leikki-ikäisen motorinen, psyykkinen sekä sosioemotionaalinen kehitys.....	13
3.2 Lapsen luovan toiminnan muodot	14
3.2.1 Tanssi	19
3.2.2 Luova liikunta	21
4 LUOVAN LIKUNNAN OHJAAMINEN	23
4.1 Sosiokulttuurinen innostaminen	23
4.2 Lapsilähtöinen draamakasvattaja	27
5 LUOVAN LIKUNNAN KERHO	32
5.1 Ensimmäisten tuokioiden innostumiset.....	32
5.1.1 Dinosaurusten maailma innostajana	32
5.1.2 Lumi tutkimisen kohteena luovassa liikunnassa	34
5.2 Toisen kerran innostumisia: Dinosaurius ja lumiteemat jatkuvat	35
5.3 Kolmannen kerran innostumiset.....	38
5.3.1 Dinojen kuumatka.....	38
5.3.2 Olaf vieraillee luovan liikunnan kerhossa	40
5.4 Neljännen kerran innostumiset	41
5.4.1 Elsan taikavoimat.....	41
5.4.2 Avaruusmatka	43
5.5 Viidennen kerran innostumiset.....	44
5.5.1 Omat Frozen sadut	44
5.5.2 Voiman pimeä puoli.....	45
5.6 Kuudennen kerran innostumiset	46
5.6.1 Frozen sadun lopputekstit	46
5.6.2 Tähtiensodan päätös	47
5.7 Esitykset	49
5.8 Palaute ja koonti luovan liikunnan kerhosta	50

LÄHTEET.....	59
LIITTEET.....	61
Kuva 1 Prosessin eteneminen.....	10
Kuva 2 Palautelaput	34
Kuva 3 Jättidino.....	36
Kuva 4 Lasten omia dinosaurus leluja	37
Kuva 5 Lumihiutaletaulut	37
Kuva 6 Dinosaurus luolineen.....	39
Kuva 7 Frozen linna.....	40
Kuva 8 Valmis jäälinna	42
Kuva 9 Avaruus-/Robottiasu	43
Kuva 10 Ryhmä B:n oman Frozen kirjan keskeneräinen kansilehti	45
Kuva 11 B ryhmän lasten todistusten kuva	47
Kuva 12 Avaruusaluukset	48
Kuva 13 Ryhmä A:n todistusten kuva.....	49
Kuva 14 Nukkariesityksen rekvisiitta.....	50

1 JOHDANTO

Idea opinnäytetyön aiheeseen syntyi sosiaalipedagogiikan kurssilla, jolloin tein esitelmän tanssi-innostamisesta. Olen näin vanhemmalla iällä innostunut tanssimisesta ja minua kiehtoo hyvinkin paljon se, ettei kaikissa tanssilajeissa orjallisesti mennä opettajien antamien koreografisten liikkeiden mukaisesti. Huomasin kokeillessani erästä tanssilajia, että liika autoritaarinen ohjaus alentaa omaa kiinnostusta lajia kohtaan. Lähtökohdana kiinnostukseni kohteelle oli se, mitä kehollisia tuotoksia saadaan aikaan ja mitä se vapauttaa ihmisessä kun annetaan vapaat kädet. Tanssi-innostaminen kiehtoo minua siinä, ettei tanssi ole pakonomaista eikä koreografista. Tämän kautta löysinkin käsitteen luova liikunta. Lähdin kokeilemaan harjoittelupaikassani, jossa olin suuntaavassa harjoittelussa, luovan liikunnan elementtejä. Tämä oli onnistunut kokeilu, jota halusin lähteä tutkimaan enemmän.

Aluksi mietin sitä, että tutkisin varhaiskasvatuksessa sitä, mitä liikkeitä ja tuotoksia saivat lapset aikaan. Kiinnostukseni kohdistui aluksi siihen, miten pojat käyttäytyisivät kun tanssi yleensä mielletään tyttöjen jutuksi ja siihen, mitä tulee esille, kun ei löydy sanoja. Kuitenkin päädyin tutkimaan yksinkertaisesti sitä, mikä innostaa lapsia luovaan liikuntaan ja mikä latistaa innostusta.

Mutta mikä onkaan tämä luovan liikunnan kerho? Kaikki selviää vain lukemalla opinnäytetyöni kokonaisuudessaan alusta loppuun asti. Mielenkiintoisia lukuhetkiä!

2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

2.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Työelämän tutkimusta luonnehtii ammatillisuus eli tutkitaan asioita, jotka kuuluvat omaan ammatti- tai toimialaan. Tutkimustarpeita säätelevät käytännönläheisyys, työelämälähtöisyys ja ajankohtaisuus. Vilkan (2015, 18–19) mukaan työelämän tutkimuksen tavoite on teorian, kokemuksen ja ammattikäytäntöjen yhdistäminen. Tutkimuksen tekemisessä työelämän mielenkiinto on pikemminkin käytännöllisen soveltavan tutkimuksen kuin teoreettisen ja perustutkimuksen tekemisessä.

Toiminnallisessa opinnäytetyössä tuotetaan produkti, joka parhaimmillaan on välittömästi hyödynnettävissä alalla. Opiskelijalta toiminnallinen opinnäytetyö edellyttää valmiutta asettaa henkilökohtainen ja toiminnallinen tieto suhteeseen ja sen myötä koetukselle. Toiminnallinen tieto taitona muodostuu jo tunnetun päälle. Tämä tarkoittaa toiminnallisessa opinnäytetyössä, että opinnäytetyön aihepiiri rakentuu jo opitun taidon ja tiedon päälle, joka on hankittu opiskelun ja opiskeluun liittyvän työharjoittelun avulla. (Airaksinen & Vilka 2004, 14, 16.)

Toiminnalliset opinnäytetyöt usein ovat projektinomaisia. Projektin ja toiminnallisen opinnäytetyön ero on siinä, että projekteissa useinkaan ei työskennellä tutkimuksellisella asenteella eikä käytetä alan tietoperustaa tuotosten luomiseen viitekehyksenä yhtä laajasti, kurinalaisesti ja järjestelmällisesti. Opinnäytetyössä on oltava tietoisesti tutkiva ja kehittävä ote, tehtyjen valintojen ja ratkaisujen perustelut sekä oman toiminnan arviointi. (Airaksinen & Vilka 2004, 33.)

Valitsin opinnäytetyön toteutustavaksi toiminnallisen opinnäytetyön sen vuoksi, että tämä oli mielekkäintä itselle toteuttaa. Toiminnallisen opinnäytetyöni tavoitteena on kuvata lasten luovan liikkumisen kokemuksia ja tarjota foorumi lapsille löytää liikunnan kautta omaa tapaansa liikkua ja kokea leikkiä. Aluksi ajattelin lähteä tarkastelemaan sitä, minkälaisia tuotoksia lapset saavat luovan liikunnan kautta aikaan. Päädyin kuitenkin

tutkimaan kahta asiaa, mistä lapset innostuvat liikkumaan ja mikä taasen ei innosta lapsia.

2.2 Prosessin kuvaus

Idea luovasta liikunnasta lähti sosiaalipedagogiikan kurssilla, jossa tein esitelmän tanssiinnostamisesta. Tämän kautta lähdin tutustumaan luovaan liikuntaan. Luin Eeva Anttilan artikkelin Tanssii tätien kanssa ja päätin kokeilla luovaa liikuntaa suuntaavassa harjoittelussa keväällä 2015. Eräänä viikkona harjoittelussa oli teemana auringonkukkien istutus. Luin lapsille sadun, joka liittyi kyseiseen aiheeseen. Lapset jaettiin kolmeen ryhmään ja ehdotin harjoittelun ohjaajalleni, että kokeilisin lasten kanssa, jotka eivät odottivat vuoroaan, luovaa liikuntaa. Lähdimme lasten kanssa liikuntasaliin, jossa lapset muistelivat sadun kulkua ja liikkuvat tuottaen liikkeitä sen mukaisesti. Lapset olivat innoissaan mukana ja heillä oli mitä mahtavimpia liikkeitä.

Kysyin harjoittelupaikassani, että saisinko mahdollisesti toteuttaa opinnäytetyöni siellä. Henkilökunta toivotti tervetulleeksi, täytyi vain sopia päiväkodinjohtajan kanssa. Hänelle toimitinkin tutkimusluvan, jonka hän allekirjoitti.

Pohdimme yhdessä henkilökunnan kanssa sitä, keitä voisin ottaa toimintaan mukaan. Ajattelin kahta ryhmää, joihin tulisi 3-4 lasta. Ryhmät valikoin sen mukaan, miten ovat kavereita keskenään, koska en halunnut keskittyä ryhmäytymiseen. Kahdesta erillisestä ryhmästä saisin myös paremman ”otoksen” tutkimukseeni. Sääkslähden (2015, 60) Ratkaisevaa lapsen uskalluksessa ryhmässä toimimiselle on ilmapiiri, mikä oli omiaan vaikuttamaan siihen, että luovan liikunnan ryhmät muodostuisivat jo ennestään ryhmäytyneistä lapsista.

Ryhmä A:n muodostivat neljä 5-vuotiasta poikaa ja Ryhmä B:n neljä 3-4-vuotiasta tyttöä. Projektin nimeksi päädyin antamaan luovan liikunnan kerho. Lasten vanhemmille laitoin laput menemään, jossa joko antavat tai eivät luvan lapsensa osallistua luovan liikunnan kerhoon ja mahdollisuutta ottaa videokuvaa tutkimuskäyttöön, joka on liitteessä 1. Laitoin myös lyhyen kuvauksen itsestäni ja luovasta liikunnasta.

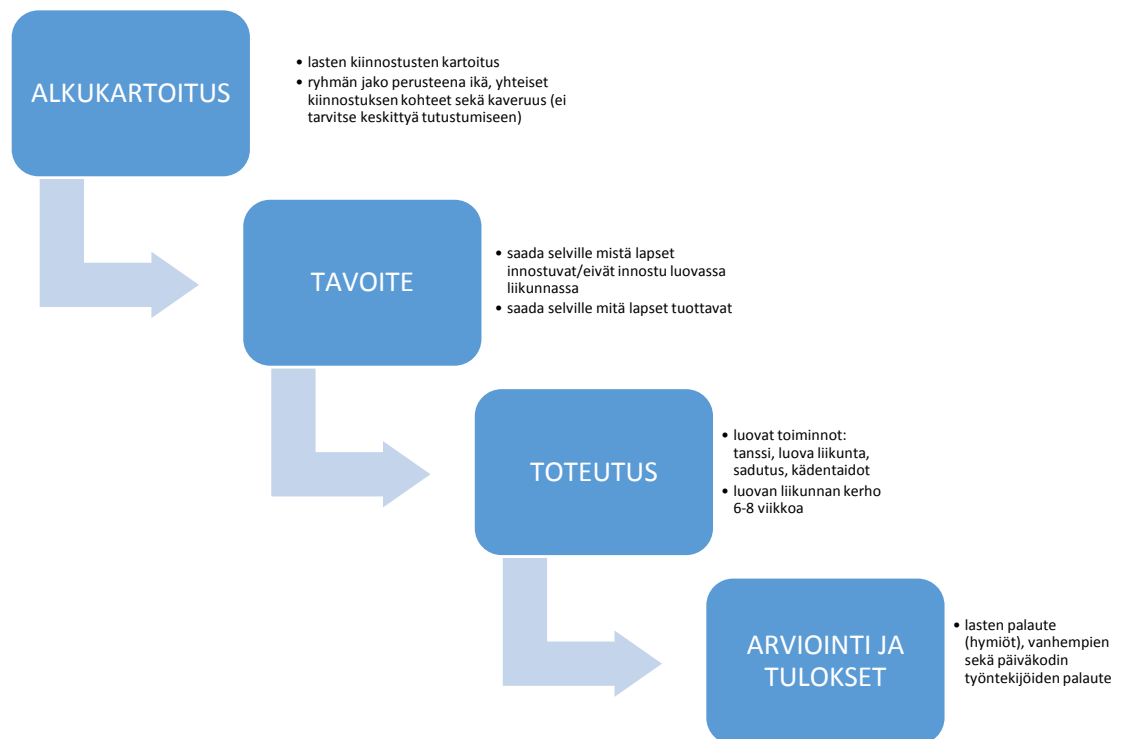
Ensimmäisellä kerralla kartoitin ryhmien luovan liikunnan kerhon toiminnan aiheet. Lapset sekä minä sovimme yhdessä siitä, mikä olisi ensimmäisen kerran toiminnan aiheemme. Tuokioiden jälkeen aina sovimme seuraavan kerran aiheesta. Idea siihen, että loisimme myös yhdessä toimintaympäristöä, lähti erään lastenhoitajan ideasta. Hän mietti, että jos on esim. vuodenajat aiheena, voisi lasten kanssa rakentaa lumiukon ja kevättä kohti tutkia mitä lumelle tapahtuu ja lumiukolle. Sovimme lasten kanssa, mitä lähtisimme tekemään seuraavaa kertaa varten. Suurimmilta osin minä ehdotin, mitä tehtäisiin, mutta lapset saivat päättää toteutetaanko se vai ei. Totta kai, jos lapsilla oli ideoita, kuuntelin niitä ja ehdotin kuinka voisi toteuttaa. Joitain ehdotuksia ei nimittäin niin vain pystynyt toteuttamaan. Halusin kuvata toiminnan toteutuksen mahdollisimman tarkasti, jotta lukijalle tulee hyvä kuva siitä, miten lapset toteuttivat luovaa liikuntaa ja saaden toivottavasti ideoita myös omalle toiminnalleen.

Luovan liikunnan kerho alkukartoituksineen sekä loppunäytöksineen kesti n.8 viikkoa. Olin ajatellut luovan liikunnan kestävän sen 6 viikkoa ja kävisin aina joka torstai tiettyyn kellon aikaan. Kuitenkin projektin edetessä olin useampana päivänä lasten kanssa luomassa toimintaympäristöä. Halusin myös lopuksi tehdä jonkinlaisen koonnin toiminnasta, ettei luovan liikunnan kerho päättyisi kuin seinään. Lapset suostuivatkin esittämään tuotoksiaan muille lapsille. Sovin aina varhaiskasvatushenkilökunnan kanssa minä päivinä tulen paikalle ja mihin kellon aikaan. Kerroin myös aina, mitä tulemme tekemään ja mitä tarvikkeita voisin mahdollisesti saada. Ennen toimintaa sovimme, mitkä ryhmät otan ensin ja kuinka siirtymät voisivat mahdollisesti tapahtua.

Keräsin opinnäytetyöhöni materiaalia videoimalla toimintaa sekä tekemällä muistiinpanoja. Videoita kerääntyi 38 ja valokuvia otin toistasataa. Videot kävin useampaan otteeseen läpi. Halusin selvittää/kuvata:

1. Mitä lapset tuottavat?
2. Mikä lapsia innosti luovaan liikuntaan?
3. Mikä esti innostumasta?

Vertasin myös videoista saatuja tuotoksia omiin muistiinpanoihini. Videoista tuli tukea muistiinpanoihini, mutta myös lisäyksiä. Lasten palautteen keräsin äänittämällä suullisen palautteen sekä käyttämällä hymiöpalautelappuja. Vanhemmilta sekä henkilökunnalta tuli lähinnä suullista palautetta. Pyysin myös mahdollista sähköpostipalautetta.

Kuva 1 Prosessin eteneminen

2.3 Varhaiskasvatus toimintaympäristönä

Varhaiskasvatusympäristö muodostuu fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten tekijöiden kokonaisuudesta. Ympäristöön kuuluvat rakennetut tilat, lähiympäristö sekä toiminnallisesti eri tilanteisiin liittyvät psyykkiset ja sosiaaliset ympäristöt sekä erilaiset materiaalit ja välineet. Monipuolinen ja joustava oppimiseen innostava ympäristö herättää lapsissa mielenkiintoa, kokeilunhalua ja uteliaisuutta sekä kannustaa lasta toimimaan että ilmaisemaan itseään. Hyvin rakennettu ympäristö on viihtyisä ja kannustaa lasta leikkimään, tutkimaan, liikkumaan sekä ilmaisemaan itseään eri tavoin. Lapset voivat osallistua tilojen ja välineiden suunnitteluun osana erilaisten teemojen toteuttamista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 17–18.)

Hyvä liikkumisen varhaiskasvatusympäristö vahvistaa lapsen luonnollista liikkumisen halua, herättää lapsessa halun oppia uusia asioita ja innostaa kehittämään omia taitojaan. Ympäristön tulisi olla sopivasti haasteellinen sekä liikkumaan ja leikkimään motivoiva. Liikuntavälineiden tulisi olla lasten käytettävissä lasten omaehtoisen liikunnan ja leikin aikana. Liikkuva lapsi tarvitsee tilaa. Sisätiloissa tulisi myös olla mahdollisuus vauhdikkaaseen liikkumiseen, leikkiin ja peliin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005,23.)

Hyvässä varhaiskasvatusympäristössä lapsella on mahdollisuus kokea taiteellisia elämyksiä. Hänellä on myös aikaa ja tilaa tutkia vapaasti taiteellisia materiaaleja, ideoita ja käsitteitä sekä harjoittaa monipuolisesti taitojaan. Ympäristön esteettisyys voi jo olla lapselle taide-elämys. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005,24.)

Sisätilojen oleelliset ratkaisut tehdään jo tilojen suunnittelu- ja sisustusvaiheessa kun halutaan muokata ympäristö liikkumiseen ja liikuntaan houkuttelevammaksi. Pienet ja sokkeloiset, tavaraa täynnä olevat tilat johdattelevat kasvattajia rajoittamaan lasten liikkumista. Suuret tilat tai pitkät käytävät houkuttelevat lapsia pelaamaan ja leikkimään. Lapsille huonekalut ja erilaiset kalusteet ovat mahdollisuuksia liikkumiseen ja

tempuiliuun. Liikuntaan houkuttelevan esineen ei tarvitse olla tarkoitettu alun perin liikuntaan, esim. kankaanpaloista saa hienoja huiveja tai aarteita, pahvilaatikoista jännittäviä tunneleita. (Sääkslahti 2015, 171–172.)

Toiminnallisten ja luovien menetelmien kannalta tilojen tulee olla esteettömiä ja käytökelpoisia riippuen aktiviteetista. Joskus tarvitaan paljon lattiatilaa, toisinaan pöytäsoja, vesipisteitä ja valoa; toisinaan hämärä, pieni rauhallinen huone riittää. Ohjaajan on hyvä muistaa, että erilaiset asiakkaiden kanssa toteutettavat oman ympäristön havainnoimis-, tutkimis-, ja parantamistehtävät voivat toimia voimaannuttavina ja osallisuutta lisäävänä projekteina. Kaikki sisustaminen tai piha-alueiden kunnostaminen ei ole kallista, kyse on enemminkin kekseliäisyydestä. (Airaksinen, Ala-Vannesluoma, Karkkulainen, Kastu & Pirhonen 2015, 19.)

3 LUOVAN LIIKUNNAN TOIMINTA

3.1 Leikki-ikäisen motorinen, psyykkinen sekä sosioemotionaalinen kehitys

Vahvimmillaan liikkumisen perustaitojen harjoitteluvaihe on varsinaisessa leikki-ikässä (2-7-v). Tuona aikana lapsi oppii käyttämään lihaksiaan monipuolisesti erilaisiin askareisiin. Tässä vaiheessa erityisen tärkeää motoristen taitojen kehittymiseksi olisi läheisten kannustus. Pieniä havereita sattuu, mutta niistä ei tulisi tehdä suurta numeroa. Myöskään ei tulisi odottaa liikvoja esim. urheilusuorituksissa. Liialliset odotukset sekä ylisuojeleminen ovat omiaan laskemaan omaehtoisen liikkumisen motivaatiota. (Kurvinen, Neuvonen, Siven, Vartiainen, Vihunen & Vilen 2006, 144.)

Ikävuodet kolmesta kuuteen ovat motoristen perustaitojen opetteluun aikaa. Perustaitojen kehittymiseksi kasvattajan tulee luoda monipuolisia mahdollisuuksia kokeilla eri tapoja liikkua ja tutustua omiin liikkumismahdollisuuksiin. Erilaiset telineet ja välineet kiinnostavat, joihin lapsella tulisi olla mahdollisuus tutustua. Ikävuodet kolmesta viiteen ovat käden motoriikan kehittymiselle merkityksellisiä. Mitä paremmaksi karkeamotoriset taidot kehittyvät, sitä paremmat edellytykset on saada positiivisia kokemuksia hienomotoriikkaa edellyttävistä tehtävistä. Hienomotoriikkaa vahvistavia aktiviteetteja ovat mm. monipuliset pallo-, maila-, voimistelu- ja kamppailuleikit. (Sääkslahti 2015, 158–159.) Taidekasvatus on myöskin omiaan kehittämään lapsen karkea ja hienomotoriikkaa sekä teknisiä taitoja ja valmiuksia. Erilaiset taiteelliset tekemiset harjaannuttavat lapsen eri lihasryhmiä. (Pentikäinen 2006, 31.)

Sääkslahden (2015, 160.) mukaan lapsen myönteisen psyykkisen kehityksen kannalta on tärkeää saada enemmän onnistumisen kuin epäonnistumisen kokemuksia. Onnistumisen kokemukset luovat lapselle luottamusta omiin taitoihin, antavat rohkeutta tehdä aloitteita sekä tuoda omia toiveita että tahtoa julki ja ottaa omalle toimijuudelle tilaa. Kasvattaja vahvistaa lapsen ehdotuksia kuuntelemalla ja niihin sekä rohkaisevasti että kannustavasti suhtautumalla lapsen hyväksytyksi tulemisen kokemusta ja toimijuutta.

Ratkaisevaa lapsen uskalluksessa ryhmässä toimimiselle on ilmapiiri. Toimintojen tulee myös olla fyysisesti, psyykkisesti sekä sosiaalisesti turvallista lapsille.

Taide voi myös hyvinkin vahvistaa lapsen emotionaalista kasvua. Tekemisen kautta saadut onnistumisen kokemukset lujittavat lapsen itsetuntoa ja itseilmaisua. Myös epäonnistumiset, tunteen hallitseminen tai sen voittaminen mahdollisesti luovat uskoa omiin kykyihin. Taide mahdollistaa NON verbaalin kanavan työstää tunteitaan, ilmaista asioita, kokemuksia, unelmia, kuvitelmia yms. (Pentikäinen 2006, 32.)

Vuorovaikutustaitojen kehittyminen 3-5 -vuotiailla on hyvin näkyvää, koska ilmeiden, eleiden, liikkeiden ja tekojen lisäksi vuorovaikutus muuttuu myös puheeksi. Sääkslahti (2015, 161.) toteaa, että erityisesti liikunnalliset leikki-tilanteet ovat erinomaisia tilaisuuksia tukea lapsen sosiaalisen minäkuvan kehittymistä. Näin tapahtuu, mikäli kasvattaja tukee ja auttaa lasta oivaltamaan myönteisen vuorovaikutuksen keinoja.

Pentikäisen (2006, 32.) mukaan taiteellinen työskentely edistää vuorovaikutusta ja kommunikointia. Oppimistilanne on parhaimmillaan hyvin sosiaalinen. Sosiaalinen aina silloin, kun tehdään yhteisiä projekteja, mutta myös silloin kun tehdään omaa työtä. Lapset seuraavat tarkasti toisten työskentelyä sekä kommentoivat ja antavat palautetta.

3.2 Lapsen luovan toiminnan muodot

Liikkuminen päivittäin on lapsen hyvinvoinnin ja terveen kasvun perusta. Lapsi liikkueksaan ajattelee, kokee iloa, ilmaisee tunteitaan ja oppii uutta. Varhaislapsuudessa alkaa jo liikunnallisen elämäntavan kehittyminen. Liikkuminen on luonnollinen tapa lapselle tutustua itseensä, toisiin ihmisiin sekä ympäristöönsä. Tietoisuus omasta kehosta ja sen

hallinnasta luo pohjaa terveelle itsetunnolle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005,22.)

Liikkumisen ilon tulisi näkyä toiminnassa. Myönteiset kokemukset syntyvät, kun lapsi on riittävästi saanut huomiota, häntä on ohjattu rohkaisevalla tavalla sekä hän on saanut myös itse keksiä että kokeilla ja saanut liikkua vapaasti riittävästi. Emotionaalisuuden korostaminen liittyy kaikkeen lasten toimintaa. Mitä nuoremasta lapsesta on kysymys, sitä tärkeämpää se on. Pienimmät saattavat jopa kieltäytyä liikkumasta, jos kielteinen tunnen on hyvin voimakas. (Karvonen 2000,26.)

Sääkslahden (2015, 100) mukaan mielikuvitus on yleinen tietoisuuden ominaisuus, jolle ihmismieli perustuu. Mielikuvitus voi tulla näkyväksi esim. äänen, ajattelun, puheen, kuvallisen, musiikillisen, liikkeellisen tai johonkin esittävään muotoon puetun kehollisen toiminnan kautta.

Leikkiessään matkataan hetkeksi pois todellisuudesta ja voidaan käyttäytyä ikään kuin kaikki olisi erilaista. Leikissä voidaan esittää jotakuta toista, jolla tavoin voidaan kokea, minkälaista on olla tuo toinen ja oppia esittämänsä yksilön käyttäytymisestä. Leikkiminen tarkoittaa mielikuvituksen käytön sallimista. (Rooyackers 1996, 8.)

Leikki on luonnollinen tapa toimia, jota ihmisaivojen kehitys tarvitsee ja tuottaa. Voidaan sanoa, että leikki on luovan toiminnan perusta. Leikki kuin taiteen tekeminen ovat aktiivista ja uutta luovaa toimintaa. Leikkiessään lapsi kehittää fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia taitojaan. Kaikki leikissä näkyvä on lapselle merkityksellistä. Lapset eivät leiki oppiakseen, mutta oppivat leikin edetessä, jonka vuoksi leikkiä voi hyödyntää välineenä ja menetelmänä kasvatuksessa ja opetuksessa. (Airaksinen ym. 2015,11–12.)

Lapsen leikkiä pidetään helposti itsestäänselvyytenä. Voidaan ajatella, että kun lapset ovat keskenään, he kyllä keksivät leikin. Monilta lapsilta puuttuu konkreettisen työn

malli. Lapset voivat myös saada liikaa virikkeitä. Päivähoidossa lapsia joudutaan useasti kädestä pitäen opettamaan leikkimään. Lapset olisi hyvä jakaa pienempiin leikkiryhmiin, jotta leikkejä saataisiin paremmin rauhoitettua. Täytyy myös muistaa, että lapsella on lupa leikkiä yksin eikä kesken jääneitä leikkejä tarvitse aina ensimmäisenä olla siivoamassa pois. (Jantunen 2011,7,9.)

Lapsi, joka on oppinut kävelemään, liikkuu ja tutkii ympäristöään koko ajan. Lapselle liikkumisen ja eri aistien avulla saadut kokemukset ovat erityisen tärkeitä oppimiskokemuksia. (Kurvinen ym. 2006, 162.) Lasten itse keksimät leikit, temput ja esitykset sekä mielikuvitusleikit ovat tarpeellisia lapsen kokonaisvaltaisessa kehityksessä. (Sääkslahti 2015, 160). Mielikuvitusleikit ovat myös lasten omaa kulttuuria, heidän itsensä luomaa taidetta. (Riihelä 1994, 10.)

Roolileikki vaatii lapselta suunnittelukykyä. Siinä tulee suunnitella kuka haluaa olla ja mitä haluaa tehdä. Roolihahmojen kautta opitaan eläytymään toisen ihmisen maailmaan. Roolileikeissä leikki muuttuu todeksi ja tosi leikiksi. Lapsi kuitenkin ymmärtää leikkivänsä. Toisinaan tietoisuus siitä, että tämä on ”vain” leikkiä, väistyy mielessä takalalle ja leikkijä antautuu koko olemuksellaan leikkii (Flow-tila). (Martinwz-Abarca & Nurmi 2015, 14). Roolileikki vaatii pitkäjänteisyyttä sekä kykyä yhteisiin sopimuksiin ja toteutuakseen monia taitoja, mutta samalla se kehittää niitä. Jo parivuotiailla esiintyy alkavaa roolileikkiä. Alussa roolileikki voi vaatia aikuisen osallistumista leikkimiseen lasten kanssa. (Kurvinen ym. 2006, 162–163.)

Lapset voivat leikkiä tarinoita, joita he keksivät itse tai yhdessä aikuisen kanssa. Tarinat voivat liittyä lasten kokemuksiin ja toiveisiin, ja niihin saattaa liittyä löyhästi osia heidän kuulemistaan saduista tai tarinoista. Juonellisten kertomusleikkien kulta-aikaa ovat ikävuodet 4-8. Sen ikäiset lapset muuttavat ajatukset, vaikutelmat ja kokemukset suoraksi toiminnaksi. Aikuisen rooli on tärkeä draamaleikeissä. Lasten ja aikuisten yhteisen leik-

kitoiminnan avulla voidaan perehtyä kirjallisuuteen ja tämän kautta satujen ja tarinoiden maailmaan. Aikuinen voi myös osallistua leikkiin ottamalla roolin ja eläytymällä siihen. (Kurvinen ym. 2006, 163.)

Tutkimukset ovat osoittaneet, että lapset ovat fyysisesti aktiivisempia kun heillä on mahdollisuus vapaaseen, omaehtoiseen leikkiin. Lapsi ei aina tarvitse välttämättä fyysisesti aktiivisiin leikkeihin mitään ylimääräistä, mutta sopiva vaihtelu voi virkistää ja innostaa kokeilemaan. Erilaisten telineiden ja leikkivälineiden käyttö voi täten lisätä lasten fyysistä aktiivisuutta. (Sääkslahti 2015, 133, 135.)

Lasten taiteelliset peruskokemukset syntyvät musiikillisista, kuvallisista, tanssillisista sekä draamallisista toimintaa, kädentaitoja ja lasten kirjallisuutta vaalivassa kasvuympäristössä. Taidetta tekevän ja kokevan lapsen maailmassa on oppimisen iloa, taiteellista draamaa, muotoja, ääniä, värejä, tuoksua, tunteita ja eri aistialueiden kokemusten yhdistelmiä. Lapsella on taiteessa mahdollisuus kokea mielikuvitusmaailma, jossa kaikki on mahdollista. Lapsi kehittyy yksilönä ja ryhmän jäsenenä taiteellisen kokemisen ja tekemisen kautta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 23-24.)

Taide ympäröi lasta, ja sitä voi kohdata kaikkialla. Lasta havainnoidessa nähdään, kuinka hän nauttii käsiensä käyttämisestä ja itse tekemisestä ja iloitsee taiteen ja kuvien katselemisesta. Ympäristö on täynnä kiehtovia havainnoinnin, ilmaisun ja tekemisen kohteita. (Kuusela, Rintakorpi, Rusanen & Torkki 2014, 10–11.)

Oli kyseessä minkälainen leikki tahansa, niin tarvitaan vahvaa eläytymiskykyä, kuvitella ei-läsnäolevaa ja kykyä antautua ajatuskulkujen vietäväksi. Nämä ovat niitä ominaisuuksia, jotka yhdistävät leikkiä ja taidetta. Taiteen sanotaan olevan leikin luonnollinen jatkumo. (Piironen 2006,23.)

Haasteena taidekasvatuksessa on ohjata lasta omintakeiseen persoonalliseen ajatteluun, rikastaa mielikuvitusta ja luovuutta. Lapsi tarvitsee aikaa ja tilaa taiteen tekemiseen, jotta saisi taidekasvatuksen välineellisiä ja olemuksellisia aineksia. Tehtävät ja työskentelyhetket tulisi sijoittaa jonkin teeman tai projektin puitteissa. Tämän kaltaisen työskentelyn on lapsille ominaista ja tukee lapsen kokonaisvaltaista tapaa oppia. Teemat ja projektit ylläpitävät ja voimistavat lapsen motivaatiota työskentelyä kohtaan ja tuovat erityisiä elämyksiä sekä kokemuksia. (Pentikäinen 2006, 35.)

Luovien toimintojen kautta on mahdollista tutkia itseään ja ympäristöään sekä ilmaista kokemuksiaan toisille. Ihmisen mieli ei ole luovissa toiminnoissa sidoksissa tähänhetkeen todellisuuteen, kipuihin tai rajoittaviin realiteetteihin. Luovuus tarvitsee ilmentymiseen aikaa, tilaa ja turvallisuutta sekä avointa ja erilaisuutta kunnioittavaa ilmapiiriä. (Airaksinen ym. 2015, 10.)

Luova toiminta on kokonaisvaltaista. Sen kautta mielikuvat, muistot, tunteet ja ajatukset muuttuvat näkyviksi tai kuuluviksi sekä voidaan jäsentää maailmaa ja itseä. Luovaa itseilmaisua tarvitsevat eritoten ne, joiden on hankalaa ilmaista itseään puhumalla. Luovien toimintojen avulla voi harjoitella turvallisesti itselle uudenlaisia, vaihtoehtoisia tapoja toimia. Näiden kautta voidaan huomata, ettei ole olemassa oikeita tai vääriä vastauksia. Luova prosessi on monesti arvaamaton, virheistä saattaa syntyä jotakin ainutlaatuisia ja odottamatonta. Tästä johtuen luovan toiminnan avulla voidaan harjoitella myös epävarmuudensietokykyä. (Airaksinen ym. 2015, 11.)

Saduttamisessa vapaasti etenevä kertomus syntyy kertojan ja saduttajan yhteistyönä. Saduttaja on kertomuksen vastaanottaja, joka ei ohjaa tarinan kulkua eikä arvioi kertomusta. Itse sadutus tapahtuu tarinan sanantarkan kirjoittamisen, tarinan lukemisen ja kertojan toivomien korjausten tekemisen kautta. Ajatuksena on tuoda esiin lasten itse keksimät sadut kirjaamalla ne juuri siinä muodossa kuin lapsi ne kertoo. Sadutuksen avulla lapsen ääni saadaan kuuluville ja lapsi saa tunteen, että häntä ja hänen tarinaansa arvostetaan. Saduttajan tulee olla kokonaisvaltaisesti läsnä ja kuunnella aidosti. Kertoja

itse päättää mitä hän haluaa kertoa ja miten sekä hänellä tulee olla halu kertoa. Lapsi nauttii, kun saa kuulla oman tarinansa toisen kuulemana. (Airaksinen ym. 2015, 26-27.)

Varhaiskasvatuksessa käsityö tarkoittaa monipuolisten materiaalien, helppokäyttöisten välineiden ja tekniikoiden kokeilua. Varhaiskasvatukseen sopivat kaikki sellaiset tekniikat, jotka eivät vaadi monimutkaisia, isoja välineitä tai aineita. Suunniteltaessa työskentelytuokioita lapsen voi ottaa mukaan suunnitteluun. Näin lapset voivat sitoutua työskentelyyn eri tavalla. (Karppinen 2009, 59.)

Askartelua voidaan tehdä kaikkien ikäryhmien kanssa. Se kuuluu niin käsityöhön kuin kuvataiteeseen. Askartelussa harjoitellaan erilaisia asioita, kuten yhdessä tekemistä, materiaalien kokeilua, leikkiä, keksimistä, luovaa toimintaa ja sorminäppäryyttä. Askartelu-, taittelu- ja rakentamistehtävien, avulla voidaan kehittää avaruudellista hahmotamista. (Karppinen 2009, 60.)

Käsityön ominaispiirteisiin kuuluvat tuotteiden käyttökelpoisuus sekä kosketeltavuus. Lasten käden jälki saa näkyä päiväkodin arjessa, ei vain seinille ripustettuina töinä. Lapset ovat ylpeitä, jos he saavat tehdä tiloja viihtyisäksi esim. kuvioimalla yhdessä ikkunan. Lasta kun arvostetaan tekijänä, osaa lapsikin arvostaa omia ja toisten töitä ja työskentelyä. Kasvattajan esimerkki käsillä tekemisestä nauttivana ja iloitsevana kannustaa lapsia kokeilemaan ja tekemään. Innostava ympäristö edellyttää sitä, että lapsi saa mahdollisuuksia tehdä ja näpertää. (Karppinen 2009, 65.)

3.2.1 Tanssi

Rytminen liike syntyy pienillä lapsilla hyvin herkästi. Musiikkia ei tarvitse edes olla liikelle panevana voimana. Lapsen leikeissä lähes kaikki tuottama liike on tanssia. Päiväkodeissa tutustuminen tanssiin voi tapahtua luontevasti ja ennakkoluulottomasti. Mitä

aikaisemmassa vaiheessa oppilas saa ensimmäisen tanssikokemuksen, sitä avoimemmin ottaa ne vastaan. Myöhemmin elämässä stereotyyppiat ja häveliäisyys oman kehon käytöstä ilmaisuvälineenä saattavat vaikuttaa syvällistä paneutumista tanssi-ilmaisuun. Tanssikasvatuksen vähäisyyden vuoksi tanssin kieltä ymmärtävät vain harvat. (Anttila 2001, 78; Anttila 1994,10.)

Tanssi on liikettä, energiaa, fyysistä kontaktia, tunteiden vuorovaikutusta, leikkiä ja itseilmaisun iloa. Lastentanssin alkuopetus pitää sisällään tavoitteiden monikirjoisen viuhkan: Tukee lapsen persoonallisuutta ja henkistä kasvua; Kehittää luovuutta ja fyysistä ilmaisua; edesauttaa lapsen motorisia valmiuksia ja, luonnollista tapaa liikkua; Laajentaa tietoisuutta taiteenalojen vuorovaikutuksesta, perehdyttäen mm. musiikin, äänen ja hiljaisuuden maailman; Kehittää sosiaalisia taitoja sekä ihmistuntemusta. (Tummavuori 1994, 101.)

Tanssikasvatus auttaa ymmärtämään tanssia taidemuotona, vastaanottamaan, tulkitsemaan sekä analysoimaan ja luomaan tanssia. Taidekasvatuksen toteuttamisessa olennaista on toiminnan laatu: tavoitteellisuus, monipuolisuus, jäsentyneisyys ja vaihtelevuus. Liittäminen tanssikasvatuksen musiikkikasvatukseen voi olla hedelmällinen ratkaisu. Niillä on paljon yhteisiä elementtejä ja yhteys musiikkiliikunnan sekä tanssin välillä on läheinen. Musiikkikasvatukseen on kuitenkin panostettu enemmän. (Anttila, 1994, 11-12; Tummavuori 1994, 101.)

Koreografisen ja järjestelmällisen tanssikasvatuksen sijaan kertoisin tanssi-ilmaisusta. Tanssi-ilmaisu on oppilaskeskeistä luovaa toimintaa, jonka keskipisteenä on oman kehon tuntemus ja hallinta sekä luovuuden ja mielikuvituksen käyttäminen ja kehittäminen. Pienimmillä lapsilla tanssi-ilmaisu on keskeinen osa tanssikasvatusta. Huomion kohteena ovat kaikki inhimilliset liikelaadut, tunteen, ajattelun ja toiminnan yhteys sekä muodon ja rytmin antaminen liikkeelle. Luonnollinen liikkuminen, lapsen liikkumisen kokonaisvaltaisuus ja luonnollinen tarve liikkua käynnistävät prosessin, jossa spontaanit liikkeet muovataan muodoiksi ja rytmeiksi. Tanssi-ilmaisu ei kuitenkaan ole vapaata

tanssia, mutta ei kuitenkaan perustu annettujen liikkeiden toistoon. Kaikki liikkeet voivat olla tanssia. Liike voi olla arkipäiväinen, mutta kinesteettinen tietoisuus ja syventyminen tekevät siitä tanssia. Kävelyaskel ja kädenojennus voivat tapahtua monella eri tavalla. Liikkujan kokemus ratkaisee sen, onko kysymyksessä tanssia vai ei. (Anttila 1994, 21–25.)

Lapsen elämässä jokainen päivä voisi sisältää kutsun tanssiin. Se voi olla esim. pieni hetki aamupiirissä, jossa tuttu liike muuntuu hieman yli arkisen touhun. Käsi voi kutsua toisen käden tanssimaan. Toisen kohtaaminen tanssin kautta synnyttää jaetun kokemuksen ja voi johtaa yhteiseen seikkailuun. Tanssihetkiin liittyy luontevasti rytmi, musiikki, tarinat ja draama. Runot, lorut ja kuvat voivat olla liikkeellisen ilmaisun lähtökohtia. Arkiset havainnot ovat tanssin ja taiteen raaka-aineita. Lapsi voi löytää tanssin vaikkapa omien varpaidensa kipuristelystä. (Anttila 2009, 20–21.)

Taidemuotona tanssiin liitetään taito- ja täydellisyyksivaatimuksia. Nämä vaatimukset tulevat aikuisten luomista tanssikäsityksistä ja siitä, mikä heidän mielestään on oikein ja väärin. Tanssi inhimillisenä kulttuurialueena voi olla paljon syvempää kuin ”oikein” suoritettut liikkeet. Ihmiskehon ja monipuolisen liikkeen kautta tanssin merkitys liittyy läheisesti ihmisen minäkuvaan. Tämän vuoksi ei ole samantekevää, minkälaisia kokemuksia lapsi saa itsestään, kun hän tanssii. Liian suvaitsematon opetus voi asettaa lapsen toistuvasti oman riittämättömyytensä kanssa kasvojen. Jokainen lapsen suoritus on kuitenkin hänen vilpitön yrityksensä ratkaista ilmaisun ongelmia. (Pakkanen 1994, 70.)

3.2.2 Luova liikunta

Luova liikunta perustuu siihen, että omaehtoinen liikkuminen lapsella on luovaa ja tutkivaa. Lapsella on liikkumisen kautta tapana ottaa selvää asioista ja osallistua maailmaan. Tällaisen luontaisen liikkumisen välitön jatke on aikuisen ohjaama luova liikunta, joka lähtee lapsen omasta liikkeestä, leikistä ja yhteisen toiminnan ilosta. (Anttila 2009,

17.) Tanssiopettaja Mehto-Leinon mukaan Lapset eivät kuitenkaan ole syntyjään luovia liikkujia. Lasta tulee neljään ikävuoteen asti houkutella kokeilemaan erilaisia liikkeitä. Vasta siitä eteenpäin alkaa mielikuvituksen kausi, jolloin alkaa lapsi nauttimaan omista keksimistään jutuista. (Parkkari 7.5.2015, viitattu 31.7.2016)

Olennaista luovassa liikunnassa on se, että ohjaava aikuinen ei näytä mallia. Tuokioon voi kuulua myös jäljittelyä, mutta aikuinen voi yhtä hyvin jäljitellä lasta. Luovaa liikuntaa luodaan ja toteutetaan yhdessä. Luovaa ei sanan perinteisessä merkityksessä opeteta. Aikuisten ja lasten toiminta on yhteistä kulttuurista toimintaa, jossa aktiivisessa roolissa on lapsi. Luovan liikunnan kautta lapset voivat luoda omaa kulttuuriaan. Lapsen kokemusmaailma on luovan prosessin lähtökohta. Luomalla omaa kulttuuriaan lapset tekevät oman kokemusmaailmansa näkyväksi toisilleen ja myös aikuisille. Voidaan sanoa, että luova liikunta on kuin sadutusta, mutta ilman sanoja, liikkeen kautta. (Anttila 2009, 17–18.)

Liikkeen elementit – aika, voima, tila ja virtaus – sekä niiden erilaiset ulottuvuudet ovat hyvä lähtökohta omaehtoisen liikkeellisen ilmaisun tukemiseksi ja uusien mahdollisuuksien avaamiseksi. Kehon osat ja rakenne tuovat lisää tutkimisen mahdollisuuksia: miten käsi voisi liikkua? Voisiko se kenties olla kiemurteleva käärme? Käsitanssi voi syntyä pienessä hetkessä ja kestää muutaman minuutin. Suurin haaste aikuiselle voi olla heittäytyminen leikkiin mukaan, joka edellyttää kykyä improvisoida ja olla itse mukana luovassa liikkeellisessä prosessissa. Luova liikunta voi olla hiljaista hiipimistä, matalaa ryömimistä, hidastettua putoamista, vinhaa kierimistä tai kiihtyvää pyörimistä jne. Mahdollisuuksia on monia, joihin liittyy dynamiikkaa ja draamaa. Mielikuvat ja tarinat syntyvät kuin itsestään liikkeen kautta. (Anttila 2009, 18–19.)

4 LUOVAN LIIKUNNAN OHJAAMINEN

4.1 Sosiokulttuurinen innostaminen

Sosiaalipedagogiikan kiinnostuksen kohteena on ihmisen kasvaminen yhteisöjen ja yhteiskunnan jäseneksi ja jäsenenä. Huomion kohteena kasvun lisäksi on kasvatusta, eli pedagoginen toiminta, jolla sosiaalista kasvua tuetaan ihmisen elämänsä eri vaiheissa. Kasvu ja kasvatusta tapahtuvat läpi elämän, kaikilla elämän osa-alueilla. Keskeisiä sosiaalipedagogiikan teemoja ovat täysipainoisen kansalaisuuden, yksilöiden ja yhteisöjen omaehtoisen toimintakyvyn ja tasapainoisen yhteiselämän vahvistumisen edellytysten ja keinojen tarkastelu kasvatusta ja kasvun näkökulmasta. Sosiaalipedagoginen kasvatusta ideana on ohjata ihmisiä tekemään ja valitsemaan asioita, jotka lähtevät hänestä itsestään ilman minkäänlaisia mielen kahleita (DalMaso & Kuosmanen 2008, 35). Toimintakenttää ovat myös yhteiskunnalliseen eriarvoisuuteen, syrjimiseen ja syrjäytymiseen liittyvät haasteet, niiden ehkäiseminen ja lievittäminen. (Sosiaalipedagogiikka viitattu 21.7.2016.)

Sosiaalialalla sosiaalipedagoginen työ keskittyy ihmisten arkeen. Tavoitteena on varmistaa asiakkaille mahdollisuus ja välineet rakentaa arkeaan ja elämää omista lähtökohdista. Tämä suo asiakkaalle ns. kotikenttäedun ja mahdollisuuden kokemusten asiantuntijuuteen. Työn lähtökohdista on asiakkaan elämän tilanne, ei niinkään asiakas itse. Tarkoituksena on rakentaa dialoginen suhde, jossa molemmat, työntekijä ja asiakas, tuovat omaa asiantuntijuuttaan tilanteisiin. Dialogissa on olennaista tarkastella omia ja toisten näkökantoja ja etsiä uusia merkityksiä. Yhdessä asiakkaan kanssa on tarkoituksena löytää ratkaisuja ja reittejä, niin että asiakas kokee itsensä elämänsä toimijana. (DalMaso & Kuosmanen 2008, 42.)

Sosiaalipedagogiset työmuodot voivat olla yksilöllistä ohjausta, ryhmässä ja ryhmän kautta tapahtuvaa pedagogista vaikuttamista, erilaisissa yhteisöissä toimimista ja yhteisöiden kasvupotentiaalien hyödyntämistä. Aktivointia poliittiseen toimintaan sekä kulttuurista vaikuttamista pedagogisten saavuttamiseksi että pedagogista perhetyötä voi-

daan tehdä sosiaalipedagogisista lähtökohdista käsin. Työssä suositetaan luovaan toimintaan perustuvia työmuotoja, sillä niiden kautta pystytään edistämään monia työn päämääriä auttaen ihmisiä löytämään uusia puolia itsessään. Sosiaalipedagogiikassa voidaan myös käyttää soveltaen kliinisen psykologian työmuotoja ja toimintamalleja. Sosiaalipedagogiikassa pääpaino on pedagogisilla elementeillä, on siinä myös usein terapeuttisia tavoitteita. (Hakkarainen 2009, 21-22.)

Innostaminen on ihmisten elämänlaadun kehittymiseen liittyvien, osallistuvaan pedagogiikkaan perustuvien sosiaalisten käytäntöjen yhdistelmä. Lopullinen käytäntöjen tavoite on edistää ihmisten omaa osallistumista kulttuuriseen kehitykseensä luomalla tilanteita ja mahdollisuuksia ihmisten väliselle kommunikaatiolle sekä vuorovaikutukselle. (Kurki 2006, 21.)

Sosiokulttuurinen innostaminen määritellään yhdeksi sosiaalipedagogiikan muodoksi. Se on samalla työmuoto ja pedagogisen vaikuttamisen tekniikka, jossa korostetaan ihmisen tietoisuuden heräämistä, kasvua oman itsensä ja yhteisönsä aktiiviseksi kehittäjäksi. Innostaminen koostuu aloitteellisuutta, osallistumista sekä toiminnan ja sen merkityksen pohdinnan vuorovaikutusta aikaansaavista sosiaalisista käytännöistä. Se on myös yksilöiden identiteetin vahvistamista omassa kulttuurisessa kehityksessä sekä mahdollistavien resurssien etsintää. Innostaminen perustuu suunnitteluun ja päämäärätietoiseen toimintaan, jonka toteutus, toiminnat ja arviointi keskittyvät persoona käsitteen ja sen pohdinnan ympärille. Sen avulla pyritään aikaansaamaan sekä ihmisen yhteisöllisten että heidän perusolennaisten arvojensa kehittymistä. Keskeinen tavoite on ihmisten tuleminen tietoiseksi omasta historiallisesta roolistaan yhteisössään, yhteiskunnassa ja maailmassa. Keskiössä ovat ihmisen integroituminen toiminnan kautta yhteisöönsä ja yhteiskuntaan ja pyrkimys näiden laadulliseen muutokseen. (Hakkarainen 2009, 29-30.)

Toiminnallisuuden kanssa käsi kädessä kulkevat käsitteet innostaminen ja innostuminen. Karkeasti yksinkertaistaen ohjaajan tehtävänä on innostaa ja ohjattavan tehtävänä

on innostua. Innostettaessa herätellään erilaisia tunteita sekä laajennetaan innostettavan tietoisuutta käsityksiä maailmasta ja sen ilmiöiden välisistä suhteista. Innostumisen kautta yksilöiden välinen vuorovaikutus lisääntyy ja vuorovaikutustaidot parantuvat. Innostamisen yksi muoto on sosiokulttuurinen innostaminen. Sosiokulttuurisessa innostamisessa keskitytään tukemaan yksilöä hänen jokapäiväisten voimavarojensa avulla. Yksilön sosiaalista ja kulttuurista kyvykkyyttä vahvistetaan, jotta hän pystyisi olemaan omassa verkostossaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa aktiivisena toimijana. Taide eri muodoissa on sosiokulttuurisen innostamisen keskeisin menetelmä. Taiteen kautta ja avulla tullaan tietoiseksi ja voimaannutetaan. Taide auttaa ymmärtämään itseä ja toisia ihmisiä. Taiteen avulla voi laajentaa omaa näkökulmaansa ja saavuttaa elämänhallintaa. (Airaksinen ym. 2015, 14.)

Tanssi-innostaminen on taiteellis-pedagoginen menetelmä. Sen tarkoituksena on elähdyttää sekä yksilöitä, että yhteisöjä kehollisten harjoitteiden avulla. Tanssi-innostamisella ei ole pelkästään taiteellisia vaan myöskin sosiaalisia, poliittisia ja eettisiä tavoitteita. Siinä ei ole kyse minkään erityisen tanssitekniikan opettelusta tai tanssilajin hallinnasta, vaan kehotietoisuuden laajentamisesta ja oman ilmaisun löytämisestä tanssi-improvisaation avulla. Pyrkimyksenä on löytää kunkin oma luonteva tapa liikkua ja ilmaista liikkeen avulla sekä tutkia omaa minuutta että minän suhdetta toiseen ja ympäröivään maailmaan. Tanssi-innostaminen sopii aivan kaikille. (Tanssi-innostaminen 2015, viitattu 18.7.2016.)

Tanssi-innostamisen on kehitellyt vapaa tutkija-taiteilija-kouluttaja FT Raisa Foster. Tanssi-innostamista käsittelevä väitöskirjatutkimus sai alkunsa kesällä 2007, kun hän kutsui viisi 15–18-vuotiasta projektiin, jonka tarkoituksena oli tutkia poikien identiteettiä erilaisten liike- ja ääni-improvisaatioiden avulla. Raisa Foster ilmaisi ärtymyksensä siitä, millaisessa valossa pojat ja nuoret miehet yleensä esitetään. Media usein esittää nuoret miehet joko rattijuoppoina, kouluampujina tai syrjäytymisvaarassa olevina (Helminen 2013, Viitattu 18.5.2015). Foster halusi kertoa toisenlaisen tarinan, antaa äänen pojille mitä nuoret miehet kertoisivat itse itsestään? Tämän kysymyksen äärellä projektissa improvisoitiin vuoden verran, jolloin vastaus saatiin Katiska-teoksen muodossa.

Teos ja esiintyjät aiheuttivat hieman närää joissain taidekonservatiiveissa tanssin teknisen osaamattomuuden vuoksi. Tanssi-innostamisessa on kuitenkin kyse ensisijaisesti uudenlaisen ymmärryksen taiteellisen toiminnan kautta, ei taiteen muotoihin tai teknii-koihin keskittymistä. Katiska teoksessa tanssi kumpusi jokaisen pojan omista kokemuk-sista ja se synnytti toisaalta hyvin yksityisen mutta aina myös yhteisöllisen kokemuksen. Foster on kehittänyt tanssi-innostamista usean vuoden ajan ja on rekisteröinyt menetel-män. Tanssi-innostaja ei voi olla, ennen kuin on käynyt siihen tarvittavat koulutuk-set.(Foster 2015, 9-12.)

Tanssi-innostamisella pyritään elähdyttämään niin yksilöitä ja yhteisöjäkin. Tällä tarkoi-tetaan sellaista tanssillista tai liikkeellistä toimintaa, jossa jokainen löytää luontevan ta-van liikkua. Tarkoituksena ei ole opettaa minkään tanssilajin tanssitekniikkaa tai tanssi-lajin hallintaa, vaan auttaa löytämään jokaisessa meissä valmiiksi oleva sisäinen liik-keemme. Tanssi-innostaja antaa kehotietoisuusharjoitteita ja liikeimprovisaatiotehtä-viä, joihin jokainen vastaa omanlaisillaan liikkeillään. Tanssi-innostaja on yhteisötaitei-lijä, joka innostaa ja kannustaa sekä vastaanottamaan että tekemään itse tanssitaidetta. Innostamisen pyrkimyksenä on keskeisesti kulttuurisen demokratian saavuttaminen, ih-minen (myös lapsi ja nuori) tunnustetaan aktiiviseksi toimijaksi ja oman kulttuurinsa tuottajaksi. Tanssi-innostaja käyttää erilaisia tekniikoita, joiden avulla liikkuja voi löytää oman tapansa liikkua. Aluksi liikkuminen ja oma keho voivat tuntua erikoisilta ja epä-määräinen liikkuminen ilman näytettyjä liikkeitä voi näyttää oudolta. Kuitenkin uskal-tauduttuaan heittäytyä mukaan vapaaseen liikkeeseen, alkaa kaikki tuntuakin luonnol-liselta. Joillekin voi avautua tanssi-innostamisen kautta aivan uusi maailma tai kieli, jolla kommunikoi ja ilmaisee uudella tavalla. Harjoitteiden avulla aikuinen voi palautua takai-sin ”pääistyneestä” minuudestaan kokonaisvaltaiseen keholliseen minuuden kokemuk-seen. Kehollisessa kokemuksessa olemme hetkessä kiinni: minun mieleni ja ruumiini tässä paikassa ja hetkessä. Tanssi-innostaminen on täten jo olevan löytämistä. Jokai-sella on tanssi valmiina kehossaan. (Foster 2015, 15–17.)

Tanssi-innostajan tulee olla innostuva ja innostava ja on taiteellisesti sekä pedagogisesti osaava. Hän luo uutta ja haluaa vaikuttaa muiden hyväksi. Innostaan tulee olla kiinnostunut erilaisten ihmisten kohtaamisesta ja moninaisten ilmiöiden tutkimisesta yhdessä muiden kanssa. Koskaan ei ole kyse vain innostajan omien taiteellisten intohimojen tyydyttämisestä. Tanssi-innostajan on hyvä nähdä ympärillään mahdollisuuksia, ei esteitä. Innostajan tulee myös tiedostaa, ettei hänen maailmankuvansa ole parempi kuin muiden. Jokaisen yksilön subjektiivinen todellisuus tulisi ottaa tosissaan. Tanssi-innostamisen projektit ovat aina yhteisöprojekteja, joissa tanssi-innostajalla on kolme keskeistä roolia: organisaattori, yhteisöllistäjä ja herkistäjä. Tanssi-innostaja huolehtii projektien toimivuudesta käytännön tasolla ja on loppukädessä vastuussa prosessin pedagogisesta luonteesta sekä lopputuloksen taiteellisesta tasosta. Tanssi-innostaja saattaa ihmiset dialogiin. Innostaja luo sellaiset puitteet, jotta avoin, rehellinen ja peloton kommunikatio on mahdollista. Innostaja parhaimmillaan tekee itsestään tarpeettoman. Innostaja auttaa ihmisiä tulemaan tietoisiksi asioista ja ilmiöistä. Innostajalla ei ole olemassa oikeata tietoa ja totuutta, mutta hänellä on oltava visio jostain paremmasta. Innostamisella ohjataan itsereflektioon, jonka kautta yhteiskunnallisista valtarakenteista vapautumiseen. (Foster 2015, 21–24.)

4.2 Lapsilähtöinen draamakasvattaja

Opinnäytetyössäni ohjaajan rooli ei ollut vahva, mutta poimin kuitenkin muutamia pointteja, joita ohjaajana sekä varhaiskasvattajana tulisi ottaa huomioon luovia toimintoja sekä liikunnan toteuttaessa.

Varhaiskasvatuksessa kasvattajien tulisi antaa lapsille mahdollisuus päivittäiseen liikkumiseen. Kasvattajan tulisi luoda lapsille liikuntaan virittävä ympäristö, poistaa liikuntaan liittyviä esteitä ja opettaa turvallista liikkumista toimintaympäristössä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 22.) Kasvattajan tulee antaa lapselle tilaa ja aikaa liikua. Se on osoitus lapselle merkityksellisen asian arvostamisesta. Mikäli kasvattaja vielä

heittäytyy mukaan lapsen tai lapsiryhmän aloittamaan fyysisesti aktiiviseen leikkiin, yhteinen jaettu kokemus on omiaan tukemaan oppimisen lisäksi myös kokonaisvaltaista hyvinvointia ja lisäämään yhteenkuuluvuuden tunnetta oman ryhmän kanssa. (Sääkslahti 2015, 173.)

Kasvattajien tulisi mahdollistaa lapsen taiteellisen kokemisen ja ilmaisemisen lapsen omia persoonallisia valintoja ja havaintoja kunnioittaen. Kasvattajan tulee antaa tila, aikaa ja rauhaa lapsen omalle mielikuvitukselle ja luovuudelle. Lapsella tulee olla mahdollisuus toimia monipuolisesti taiteen eri alueilla ja hänen tulee saada esim. maalata, piirtää, soittaa laulaa, rakentaa, tanssia, näytellä. Kasvattaja dokumentoi lasten taiteellista toimintaa ja järjestää tilaisuuksia lasten taiteellisten tuotosten esittämiseen. Kasvattajayhteisön tulee myös tukea toistensa erilaisia ammatillisia taitoja, luovuutta, spontaanuutta ja uskallusta improvisointiin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005,24.)

Kasvattajan tulisi tukea lapsen mielikuvitusta ja luovuutta luomalla lapselle sellaisia leikkimisympäristöjä, jotka antavat lapsen mielikuvitukselle runsaasti tilaa. Olisi hyvä muistaa, että luovuus ei ole aina kiinni ulkoisista olosuhteista vaan enemmänkin siitä, saavatko lapsen luvan kokeilla ja toteuttaa keksintöjään. Liikuntaleikeissäkään näin ei aina tarvita suuria määriä sääntöjä ja ohjeita. (Sääkslahti 2015, 100–102.)

Lasten kanssa toimivan aikuisen on oltava valmis kohtaamaan itsensä ja löytämään itsessään lapsi. Tällöin voi aikuinen nähdä, kuinka tärkeää on auttaa lasta säilyttämään luova ja kokemuksellinen suhtautumistapansa itseensä ja maailmaan. (Anttila 2001, 86.)

Kannustaminen on tärkeää lasten kanssa toimiessa. Kun lasta kannustetaan tehtävän tekemiseen ja oman osaamisen kehittämiseen, vahvistaa se lapsen itseluottamusta ja myönteistä käsitystä omasta osaamisesta. Tunne siitä, että minä osaan, kannustaa lasta tekemään ja toimimaan parhaan kykynsä mukaan. Ohjaajan/kasvattajan tulee muistaa,

että myönteiset kokemukset edistävät myönteisen minäkuvan rakentumista. Ohjaajan/kasvattajan tulee luoda sellaisia ohjaustilanteita, jossa lapsen on mahdollista onnistua. Näin varmuus lisääntyy ja oppiminen tehostuu. (Autio & Kaski 2005,98.)

Pedagogisena suuntauksena lapsilähtöisyys tarkoittaa kasvatuksen ja opetuksen tehtäviä lähestyttävän lapsen näkökulmasta. Lapsilähtöisyys on lapsesta kiinnostumista, lapsen näkemistä lapsena; lapsesta ja lapsen kiinnostuksista käsin lähtevää toimintaa sekä lapselle tilan antamista. (Kirkkonummen kunnan varhaiskasvatussuunnitelma, 8.) Taus-talla ajatus, että lapsi on tavalla tai toisella lähtökohta. Ajatuksella on kuitenkin erilaisia tulkintamahdollisuuksia riippuen esim. siitä, miten hahmotamme lapsen kehitystä ja mi-ten painotamme erilaisia kykyjä. (Jantunen 1996, 11.)

Lapsilähtöisyys ei merkitse lapsen halujen ja päähänpistojen armoille jäämistä (Jantu-nen 1996, 13). Aito lapsilähtöisyys on sitä, että lapsi saa olla lapsi lapsen maailmassa. Tämä edellyttää, että aikuinen pystyy olemaan aikuinen. Turvallinen aikuinen määrittää rajat ja pitää niistä kiinni, vaikka lapset niitä testaisivatkin. Aikuisen auktoriteetin ollessa kiistaton ja luontainen, sen ylläpitämiseksi ei tarvitse rangaistuksia ja jäähyjä. Hyvä auk-toriteetti ei tarkoita autoritaarisuutta vaan hänellä on hyvä vuorovaikutussuhde lap-seen. (Jantunen 2011, 6-7.)

Jantunen (2011, 10.) toteaa, että kun lapsi on oppinut sekä tottelemaan että leikki-mään, voidaan alkaa miettiä muuta pedagogiikkaa. Aidossa lapsilähtöisyydessä ei lasten tarvitse testata koko ajan rajojaan, vaan annetaan hänelle leikin avaimet. Näin lapsessa herää se pieni tutkija. Lapsi tutkii itseään, ympäristöään sekä oman osaamisensa rajoja. Tämän kaltaisessa toiminnassa lapsi tarvitsee aikuista mahdollistajana ja haastajana, ei auktoriteettina. Vuorovaikutteinen toiminta on mahdotonta suurissa lapsiryhmissä, mutta pienryhmissä lapsilähtöisyys mahdollistuu kun päästään lähemmäksi lasten maa-ilmaa. (Jantunen 2011, 10.)

Ihmisen elämän tärkein vaihe on varhaiskasvatus, jossa on pohja itsetunnolle, sosiaalisuudelle, luovuudelle ja tiedonhalulle. Lapsen edessä kasvattajan tulee aina olla nöyrä. Lapsilähtöisyys merkitsee lapsen kehitykseen liittyvän suhteellisen hitauden kunnioittamista. Lapsi voi rauhassa kehittää niitä kykyjä, joita hänen minuutensa tarvitsee (Jantunen 1996, 14). Vain tehoviljelyyn kuuluu vaiheiden aikaistaminen ja kasvun kiirehtiminen. Turvallinen lapsuus ja lasten aito osallisuus voidaan taata ymmärtämällä auktoriteetin, leikin sekä toiminnallisuuden merkitys. Aikuinen määrittelee kasvatuksen ja toiminnan tavoitteet, jonka tulisi olla halukas kehittämään itseään jatkuvasti lasten kohtaamisessa ja innostamisessa. Kun ihminen on saanut lapsuudessaan nojata turvalliseen aikuiseen, hänestä tulee myöhemmin itseensä luottava, itsenäinen aikuinen ihminen. (Jantunen 2011, 11.)

Kasvatuksellinen draama tarkoittaa toimintaa, jolla on kasvatukselliset päämäärät. Pedagogisessa draamassa, jonka painopiste on toiminnassa, käytetään teatterin eri keinoja kasvatuksen ja opetuksen tukena. Draamakasvatus yhdistää draaman käytön sekä kasvatukselliseen, taidekasvatukselliseen, että teatteritaiteen opetukseen suuntaavaan toimintaan. Tärkein tavoite kasvatuksellisessa draamassa on osanottajien ymmärryksen lisääminen sekä tiedon, että tunteen tasolla. (Kivimäki & Pietilä 2005,6.)

Draamakasvatus voidaan lukea leikillisen oppimisen kenttään. Siinä yhdistetään aktiivinen tekeminen, kokeileminen ja tekemisen ilo. Oppimista tapahtuu sekä epämuodollisesti (omaehtoinen leikki) että muodollisemmin (osana suunniteltua varhaiskasvatusta ja opetusta). (Martinwz-Abarca & Nurmi 2015, 16.)

Draamatyöskentely perustuu joko valmiiseen tai itse keksittyyn tarinaan. Tarinat tarjoavat lapselle samaistumisen kohteita, mikä auttaa kehittämään kykyä asettua toisen ihmisen asemaan. Leikissä ja draamassa omaksutaan uutta ja opitaan asioita liikkumalla kahdessa eri tilassa, todellisessa ja ei-todellisessa maailmassa. Lapsi voi roolileikin turvin käsitellä vaikeita asioita ja tunteita. Taipumus palata yhä uudestaan samaan roolileikkiin

kertoo siitä, että hänellä on tarve käsitellä leikissä ilmeneviä asioita. (Martinwz-Abarca & Nurmi 2015, 17–19.)

5 LUOVAN LIIKUNNAN KERHO

Ennen luovan liikunnan kerhon alkamista kävin kartoittamassa lasten kiinnostusten kohteet. Kerroin myös heille, mikä suurin piirtein on luovan liikunnan kerhon idea. Ryhmä A:n lapset ilmaisivat tykkäävänsä pelaamisesta, äidistä, avaruudesta, dinosauruksista, minecraftista, lahjoista, herkuista, Star Warsista, Angry birdseistä, legoista sekä turtleseista. Pääsimme kuitenkin yhteisymmärrykseen ensimmäisen kerran tuokiosta, jonka teemaksi tulisi dinosaurukset.

Ryhmä B:n ilmaisivat kiinnostuksen kohteikseen baletin, banaanin, karkit, tanssin, juomapullon, lumen, Frozenin, Tähtäpään, Tuhkimon, eläimet, helmet ja nuket, muttei mörköjä eikä lepakoita. Päätimme yhteistuumin lähteä tutkimaan lunta luovan liikunnan keinoin.

5.1 Ensimmäisten tuokioiden innostumiset

5.1.1 Dinosaurusten maailma innostajana

Ensimmäiselle kerralle olin kirjastosta lainannut muutaman dinosaurus aiheisen kirjan, joita tutkimme lasten kanssa yhdessä. Mahdolliset rekvisiitat tuokioihin sain päiväkodilta. Käytin rekvisiittoja virittämään tunnelmaa. Tutkimme, minkälaisia eri dinosauruksia on, kuinka ne liikkuvat yms. Tuokioiden lopuksi istuuduimme alas miettimään, mikä oli kivaa ja mikä ei. Onko seuraavalle kerralle eri teema? Keksisimmekö meidän ryhmälle ikioman lopetuslaulun, jota kuuntelisimme aina kerhon loputtua?

Dinosauruskirjaa tutkiessamme A ryhmän lasten kanssa sieltä löytyi lapsille mielenkiintoista asiaa. Lapset mm. osoittivat eri dinosauruksia ja kertoivat, mitkä dinosauruksista ovat kasvissyöjiä ja mitkä lihansyöjiä.

”Tuokin on varmaan kasvissyöjä”, tokaisi eräs lapsista osoittaessaan vedessä olevia dinosauksia. ”Ei se voi olla kasvissyöjä, koska se syö kalaa”, tokaisi toinen.

Rekvisiittana minulla oli tuokiolle 3 dinosauruslelua, jotka virittivät tunnelmaan. Lapset näyttivät kuinka eri dinosaukset liikkuvat ja päästivät mielikuvituksensa valloilleen. Kysyin, kuinka lapsi 1 leludinosaurus liikkuu, että T-Rex tai pienet dinosaukset yms. Liikuntasalin liukumäki muuttui dinosaurusmaailman tulivuoreksi, jonka laavaa poikien täytyi lähteä karkuun. Laitoin taustamusiikiksi Hevisaurusta.

Olin tehnyt palaute hymiö lappuset, joista lapset alkuun innostuivat, liikaakin. Vihreässä lapussa oli hymynaama, vaaleanruskeassa neutraali naama ja punaisessa palautelapussa oli surunaama. Kaikki aluksi näyttivät punaista lappua, kunnes kävikin ilmi, että kerhossa oli ollut mukavaa. Päätimme jatkaa seuraavallakin kerralla dinosaurustemaa. Kysyin heiltä, että haluaisivatko he seuraavaksi kerraksi askarrella ”jättidinon”. Lapset haukoivat henkeään, kunnes päästivät suustaan ”jee” huudot. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan (2015,18) lapset voivat osallistua esim. välineiden ja tilojen suunnitteluun osana erilaisten teemojen toteuttamista. Tälle ryhmälle se tarkoitti dinosauksia. He eivät halunneet keksiä itse loppulaulua, eikä päädytty yhteisymmärrykseen loppulaulusta. Laitoimme sillä kertaa kuitenkin Robinin kappaleen Boom Kahin soimaan, jolloin lapset saivat vielä hetken aikaa temmeltää, kunnes kappaleen loputtua menivät jonoon liikuntasalin ovelle ja sieltä pukeutumaan ulos.

Kuva 2 Palautelaput

5.1.2 Lumi tutkimisen kohteena luovassa liikunnassa

Ensimmäisen tuokion aloitin selaamalla B ryhmän lasten kanssa yhdessä lainaamaani lumiaiheista satukirjaa tarkoituksena virittää lapset tunnelmaan. Laitoin liikuntasaliin lumiaiheista rekvisiittaa. Viritin lapset liikkussa miettimään, minkälaista lumi on? Onko lumella eri muotoja? Miten lumihangessa voisi liikkua? liittyen? Tuokion loppuksi kysyn lapsilta palautetta ja toiveita seuraavan kerran teemasta. Entä mahdollista muuta luovaa toimintaa aiheeseen

Luin lapsille lumi aiheista satua, mutta he eivät millään malttaneet kuunnella, vaan itse liikkuminen alkoi jo kiinnostamaan. Mietimme yhdessä aluksi miltä lumi tuntuu? Lapset vastasivat ”kylmältä”. Eräs lapsista sanoi hytisten; ”Sitä ei saa syödä”. Keskelle liikuntasalin lattiaa olin laittanut ”lumipeitteen”, joka oli harsokangasta. Lapset heti hoksasivat, että kyse oli ”lumesta”. Annoin lapsille vapaat kädet liikkua salissa. Päiväkodin liikuntasali viritti lasten mielikuvitusta temppuiluratoineen. Lapset menivät makaamaan ”lumipenkan” päälle ja tekivät ja heittelivät ”lumipalloja”. ”Kuinka voisitte olla lumipalloja?”, kysyin. ”Näin”, tokaisi eräs lapsista ja teki kuperkeikan. Toinen meni kyykkyyn ottaen

polvensa halaukseen. Kuinka lumessa liikutaan? ”No näin helposti”, tokaisi lapsi tomera. ”Ää, en pysty kunnolla liikkumaan hangessa!”, parkui eräs tyttö. ”Millainen olisi märkä lumipallo?”, kysyin. ”Mä olen märkä läntti”, tokaisi eräs valuen patjalta alas lattialle. ”Mitä lumelle tapahtuu keväisin?”, kysyin. ”Mä sulin” ”Miten lumi laskeutuu maahan?” ”Näin”, tokaisi eräskin tyttö menessään selälleen makaamaan. Toiminnan ollessa loppumaisillaan otin harson ja heiluttelin sitä, ikään kuin havainnollistamaan lumisadetta. Lapset menivät nauraen kankaan alle. Ensimmäisellä kerralla olin enemmän ohjaavampi, koska luovan liikunnan kaltainen toiminta on uutta. Laisten toiminnassa sekä ohjaksessani näkyi sosiaalipedagogisen kasvatuksen idea siitä, että ohjataan tekemään sellaisia asioita, jotka lähtevät lapsesta itsestään (DalMaso & Kuosmanen, 2008, 35).

Lumisade ja lumipallojen tekeminen olivat lasten mielestä parasta. Lapset halusivat myös jatkaa samaa teemaa seuraavallakin kerralla. Innostusta loppulaulun keksimiseen ei ollut. Päätimme, että kerhomme lopetuslaulu olisi Frozenista tuttu Let it go. Annoin lapsille kappaleen aikana vielä touhuta viimeisen kerran, jonka jälkeen jonoksi liikuntasalin ovelle ja takaisin ryhmään. Päätimme yhdessä maalata lumihiihtäleitä kartongille lumihiihtalemuotin avulla.

5.2 Toisen kerran innostumisia: Dinosaurius ja lumiteemat jatkuvat

Olimme tehneet A ryhmän lasten kanssa yhdessä tuokioita varten pahvisen dinosauruksen, joka osoittautui menestyksekkääksi toiminnaksi. Lapsiryhmän lastenhoitajalla oli idea, kuinka ison pahvisen dinosauruksen voisi tehdä, joten pyysin häneltä apua. Hän piirsikin ääriiviivat dinosaurukselle, jotka minä sitten leikkasin. Lapset saivat maalata dinosauruksen vartalon sekä jalat. Dinosauruksen piikit lapset leikkasivat aaltopahvista. Valmista dinosaurusta kävivätkin ihastelemassa useat lapset ja päiväkodin henkilökunta.

Tällä kerralla ajattelin olla ohjaajan roolissa enemmän passiivisempi ja katsoa, mitä syntyy. Suunnittelin kuitenkin laittavani eritemposta musiikkia soimaan tarkastellen, miten siihen reagoidaan. Toisella kerralla olimme lasten kanssa nukkarissa liikuntasalin ollessa varattuna. Olin viestittänyt koteihin, että kerhoon tuoda aiheeseen liittyviä leluja, asuja yms. mukanaan. Sääkslahti (2015, 172) totesi kirjassaan, ettei liikkumiseen houkuttelevan esineen tarvitse olla tarkoitettu alun perin liikuntaan.

Kuva 3 Jättidino

Nukkariin toimme liikuntasalista liukumäen sekä patjoja. Kävimme aluksi läpi, mitä dinosaurusia lapset olivat tuoneet, jonka jälkeen etsimme vastaavuudet dinosauruskirjasta. Tämän jälkeen annoin lapsille luvan liikkua vapaasti nukkarissa. Nukkarissa toiminta meni paikallaolemiseksi leikkimiseksi eli sellaiseksi mitä lapset muutenkin nukkarissa tekevät. Mikään ei virittänyt liikkeeseen. Hyvin rakennetun ympäristön tulisi olla viihtyisiä ja kannustaa lapsia liikkumaan sekä ilmaisemaan itseään eri tavoin (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 17). Yritin välillä aktivoida huonolla menestyksellä. Eritempoiseen musiikkiin ei reagoitu millään tavalla. Palautteeksi sainkin, että tänään oli tyhmä päivä eikä ollut kivaa. Tämä sen vuoksi, ettei ollut paljon tekemistä.

Kuva 4 Lasten omia dinosaurus leluja

Kuva 5 Lumihutaletaulut

Ryhmä B:n toiseen tuokioon osallistui kaksi lasta. Jatkoimme Lumiteemasta. Kävimme tuokion aluksi läpi sen, mitä lapset olivat tuoneet tuokiolle mukaansa. Kävimme yhdessä läpi yhden lapsen tuoman lumiaiheisen kirjan. Kirjan sisällön innoittamina kävimme läpi

erilaisia keskusteluja vuodenaajoista, voiko lunta syödä yms. Esittelin myös yhteisen lumitaideteoksemme. Ajattelin, että teoksen tyhjille kohdille voisi tulla eri laulun sanoja, joita saatamme tuokioissa käyttää. Tämän jälkeen sanoin lapsille, että laitan lumiaiheista musiikkia soimaan ja lähdemme liikkeelle.

Lapset olivat tehneet tuokioon lumiharsokankaasta itselleen huivit, jotka he ottivat mukaan toimintaan. Yksi lapsista oli tuonut Olaf-lelunsa, jonka kanssa hän liikkui. Kysyin lapsilta, mitä tapahtuu keväisin. Eräs lapsista vastasi: ”Lumiukot muuten sulaisivat, mutta Olaf tykkää kesästä.” Musiikki innosti lapsia tanssimaan ja liikkumaan ympäri salia. Lasten toiminnoissa ilmentyi paljon pyörähdyksiä ja temppuja.

Tuokion jälkeisessä palautteenannossa B -ryhmän lapset ilmaisivat tykänneensä senkertaisesta tekemisestä, vaikka heitä oli vain kaksi. Sovimme seuraavan kerran teemaksi Frozen – huurteisen seikkailun. Kysyin, että haluavatko lapset tehdä jotain rekvisiittaa tuokioihin. Eräs lapsista ehdotti Frozen sadusta tuttua isoa Sven poroa, mutta omassa mielessäni ajattelin sen olevan ehkä hiukan haastava. Lopuksi ehdotin lasten omaa pienoislinaa, josta he innostuivat.

5.3 Kolmannen kerran innostumiset

5.3.1 Dinojen kuumatka

Tuokiota varten olimme askarrelleet ja maalanneet tekemällemme dinosaurukselle oman kotiluolan. A ryhmän lapset tykkäsivät paljon maalaamisesta ja intoutuivat myös pensseleiden sijaan maalaamaan omilla käsillään. Lapset laittoivat omat kädenjälkensäkin dinosauruksen luolaan. Luolan ja jättidinosauruksen lisäksi rekvisiitaksi saimme erilaisia leludinosauruksia.

Kuva 6 Dinosaurius luolineen

Kokeilin eritempoista musiikkia, jotta syntyisi jotain erilaista. Edellisellä kerralla lasten kanssa sovimme, että lukisin kirjan Dinojen kuumatka. Tarkkailin, yhdistävätkö lapset avaruus ja dinosaurukset, kuten oli tarkoitus. Laitoin musiikiksi sekä dinosaurusaiheista musiikkia että avaruusaiheista musiikkia.

Aloitimme tuokion lukemalla Dinojen kuumatka-kirjaa. Lapset ”tunnistivat” kirjasta dinosauruksen, jonka me yhdessä askartelimme. Annoin tämän jälkeen heille ohjeen, että saavat vapaasti liikkua salissa haluamallaan tavalla. Mielessä voisi kuitenkin pitää kirja

avaruusmatkaa sekä miten voisivat itse olla dinosauruksia. Dinosaurusmaailman dinosaurukset sekä luola innostivat lapsia luovaan liikkumiseen. Musiikki alkoi kuitenkin kiinnostaa liikaa. Lapset liikkuvat salissa vapaasti ollen dinosauruksia ja avaruusmatkaajia. Toiminta kuitenkin keskeytyi aina kun lapset menivät tietokoneen lähelle kuuntelemaan musiikkia. Hetken päästä toiminta jatkui kunnes taas tuli erittäin mielenkiintoinen kohta musiikissa.

Tuokion jälkeinen palaute oli negatiivissävytteistä. Tuokiosta ei tykätty, koska he eivät saaneet tarpeeksi kauan aikaa leikkiä. Seuraavaksi kerraksi sovimme teemaksi avaruus ja Star Wars.

5.3.2 Olaf vierailee luovan liikunnan kerhossa

Vessapaperirullien hylsyistä sekä pienestä pahvilaatikosta askartelimme Frozen linnan. Linnan värimaailmasta lapset pääsivät heti yhteisymmärrykseen.

Kuva 7 Frozen linna

Linna laitettiin rekvisiitaksi liikuntasaliin. Tuokion aluksi tuttuun tapaan kävimme läpi lasten tuomat teemaan kuuluvat asiat. Erään B ryhmän lapsen äiti oli tuonut tuokiolle Olaf-asun, joka on tarkoitettu aikuisille. Olin sopinut erään opiskelijan kanssa, että hän tulisi Olaf asuun pukeutuneena vierailemaan tuokiossamme. Katselimme lasten kanssa Frozen aiheista satukirjaa läpi muistellen sen tapahtumia ja niiden kulkua. Annoin lapsille ohjeet vapaaseen liikkumiseen joko yksin tai muiden kanssa, miltä itsestä juuri sillä hetkellä tuntuu. Lumiharsohuiveja sai myös käyttää. Liikkuessa voivat miettiä Frozenin tapahtumia. Laitoin soimaan Frozenista tuttua musiikkia. Lapset alkoivatkin liikkumaan vapaasti keksien omia versioita tapahtumien kulusta. He alkoivat spontaanisti yhdessä leikkimään rekvisiitaksi asettamani lumiharson kanssa tehden lumitaikoja. Kun Olaf saapui vierailemaan tuokiollamme, lapset säikähtivät toden teolla. Yritin kertoa Olafin olevan vaaraton. Päädyimme tanssimaan yhdessä hänen kanssa päätyen ottamaan myös yhteiskuvan.

Palautteessa ilmaistiin tuokion mielekkyys. Parasta sen kertaisessa tuokiossa oli Olafin vierailu, vaikka aluksi lapsia pelotti hieman. Tanssiminen oli ollut sillä kerralla mukavinta. Lasten kanssa yhteisesti päätimme seuraavalla kerralla jatkaa Frozen teemasta.

5.4 Neljännen kerran innostumiset

5.4.1 Elsan taikavoimat

Ennen luovan liikunnan tuokiota viimeistelimme linnaa. B ryhmän lapset saivat maalata lumilinnaan lumihutaleita lumihutalemuotin avulla sekä ilman muottia. Käytin lumilinnaa ja lumiharsoliinaa rekvisiittana. Linnan asetin liukumäen päälle, se olisi kuin Elsan linna vuorilla. Tällekin kerralle olin ilmaissut, että lapset saavat tuoda leluja yms. rekvisiittaa ja tuokiolle. Olin suunnitellut, että lapset voisivat liikkua siten tai ainakin miettiä, miten heidän tuomansa lelut liikkuisivat. Ajattelin myös, että luen Frozen satukirjaa, jolloin lapset saisivat liikkua sadun tapahtumien mukaan. Voisimme tuokiolla myös miettiä, miten Frozen sadussa lumi ja jää saatiin sulatettua, koska kevättä kohti olimme muutenkin menossa.

Kuva 8 Valmis jäälinna

Tällä kertaa oli sellainen lapsi mukana, joka ei aiemmin ole ollut tässä ryhmässä. Olin ajatellut häntä kerhoon mukaan aluksi ja luvan sain vanhemmilta, mutta tämä ei aiemmin suostunut/uskaltanut tulla ryhmään mukaan. Nyt hän halusi tulla mukaan ja toivoin lapsen tervetulleeksi. Hän ei juurikaan puhu, eikä hänellä kavereita juurikaan ole. Tutkimme aluksi lasten tuomia leluja ja aika pian nousimme ylös kokeilemaan, kuinka ko. lelut liikkuisivat. Asia ei kuitenkaan ajattelemallani tavalla lähtenyt toimimaan, joten laitoin vain Frozen aiheista musiikkia soimaan ja lapset saivat lähteä vapaasti liikkumaan. Kaikki lähtivät innokkaasti liikkumaan ympäri salia pyörien, juosten ja välillä ”taikoen”. Linna tuntui myös olevan kiinnostuksen kohde, ehkä liukumäen takia. Lapset liikkuvat välillä itsekseen, kaverin kanssa ja sekä kaikkien kanssa yhdessä. Lähdin taikomistouhuun mukaan. Ehdotin, että joku olisi Elsa, joka lähtisi taikomaan ja kun taika osuisi, tulisi jäätyä paikoilleen. Frozen-sadussa Elsa pystyy taikomaan jäätä ja lunta, mutta taikavoimien säätely ei ole hallussa. Kaikki halusivat olla Elsoja, joten päätin, että kaikki saivat taikoja ja minä ”jäätysin” taian osuessa. Tämä tuntui olevan kaikista erittäin hauskaa.

Tuokion lopussa kysyin lapsilta palautetta. Tuokiossa tykättiin jäätymisestä, taikomisesta ja siitä, että kaveri pelasti. Palautteen mukaan lapset tykkäsivät kaikesta, ei ollut mitään mistä eivät tykänneet. Kerroin ryhmän lastenhoitajalle, mitä olimme tuokioissa tehneet. Hän hämmästeli sitä, että tämä lapsi joka ei aiemmin ollut tuokioilla, puhui sekä touhusi innokkaasti ympäri salia. Yleensä tämä lapsi ei liikuntatuokioissa liikkunut. Uskoisin tässä tapauksessa uskalluksen ryhmässä toimimiselle olleen ryhmän ilmapiiri sekä se, että lapsia ei ollut paljon. Sääkslahtikin (2015, 60) totesi ilmapiirin olevan ratkaiseva tekijä lapsen ryhmässä toimijuudelle.

5.4.2 Avaruusmatka

Olin pyytänyt henkilökuntaa keräämään pahvilaatikoita, joita mahdollisesti hyödyntäisin toiminnassa. Ehdotin lapsille tekevämme avaruusasua, mutta siitä syntyiikin robottiasu. Tämä oli A ryhmän lapsille mieleinen asia, ainakin sen hetken. Laitoimme kaksi pahvilaatikkoa vastakkain kiinni ilmastointiteipillä. Osa lapsista päällysty asunsa foliolla.

Kuva 9 Avaruus-/Robottiasu

Lapsia oli paikalla kaksi, eivätkä he halunneet tuokioille ottaa mukaan robottiasuja. Lasten kanssa kävimme läpi, mitä lapset olivat tuoneet paikalle, jonka jälkeen lähdimme

liikkumaan. Laitoin taustalle Star Wars aiheista musiikkia soimaan. Lapset lähtivät avaruusaluksella liikkeelle, välillä törmäten meteorisateeseen. Avaruusalus pysäytettiin hetkeksi ajatuksena lähteä liikkumaan avaruudessa. Kysyin, miten avaruudessa voi liikkua? ”No tälleen kevyesti”, tokaisi toinen lapsista. Päädyimme myöhemmin Tatoinee - planeetalle, joka on aavikkoa. Tatoineella törmäsimmekin pimeän puolen voimiin, jota vastaan meidän tuli taistella. Lopuksi lasten kanssa sovimme seuraavan kerran teemasta. Päädyimme jatkamaan Star Warsista sekä kokeilisimme äänittää omaa musiikkia.

5.5 Viidennen kerran innostumiset

5.5.1 Omat Frozen sadut

Olin ehdottanut B ryhmän lapsille, että he saisivat keksiä omat Frozen laulut ja sadut, jotka kokoaisimme yksiin kansiin. Ajattelin, että näitä satuja ja lauluja voisi hyödyntää luovan liikunnan kerhossamme siten, että lapset voisivat liikkua näiden mukana. Viidennen kerran tuokiolle kaksi lasta olivat saaneet keksiä omat frozen sadut ja laulut, jotka luin lapsille tuokion alussa. Ajattelin, että lapset olisivat voineet liikkua niiden mukaan, mutta tämä ei innostanut lapsia. Aloin lukemaan ”oikeaa” Frozen tarinaa, jonka jälkeen laitoin Frozen aiheista musiikkia. Olin tavalliseen tapaan laittanut rekvisiitaksi lumiharson ja lasten askarteleman linnan. Eräs lapsista keksi, että siitä lumiharsosta tulisi Frozenin lumihirviö! Lapset taikoivat, juoksivat ja leikkivät. Eräskin lapsi oli erittäin sisällä teemassa. Kun hän katsoi itseään peilistä Elsa-asussa, näin hänen säteilevistä silmistään sekä katseestaan kuvittelevansa olevan Elsa.

Palautteen annossa lapset sanoivat tykkäävänsä kaikesta. Viimeinen kerta tulisi olevan teemaltaan Frozen. Palautteen annon jälkeen yksi lapsista keksi alkaa tekemään lumienkeleitä. Kaikki lapset sitten intoutuivat samaan. Kysyin lapsilta, että olisivatko he halun-

neet sen lumensulamisosuuden ottaa viimeisellä kerralla kun kerta kevättä kohti mennään ja lumet ovat jo melkein sulaneet. Ehdotus ei tuottanut innostusta. Jatkamme loppujen lasten kanssa heidän omien laulujen ja tarinoiden keksimisellä.

Kuva 10 Ryhmä B:n oman Frozen kirjan keskeneräinen kansilehti

5.5.2 Voiman pimeä puoli

A ryhmän lapset eivät tälle kerralle halunneet ottaa robottiasuja mukaan. Tuokion alettua lähdimme liikkeelle heti, taustalla soiden Star Wars aiheista musiikkia. Kaksi lasta olivat tuoneet valomiekat, toinen oli sininen ja toinen punainen. Kun valomiekat kohtasivat, yksi lapsista sanoi, että väri muuttui valomiekkojen kohtaamiskohdasta. Kysyin, minkä väriseksi? Lapsi sanoi, että violetiksi. Lasten eläytyessä tähtiensodan maailmaan, valomiekkataistelut näyttivät hienoilta koreografioilta, niin kuin ne elokuvissa ovatkin. Minä lähdin mukaan leikkiin, mutta se ei ollut lasten mielestä hyvä juttu, koska en mennyt heidän ehdoillaan. Minä otin itselleni ”pahiksen” roolin ja lapset tietysti halusivat

voittaa minut. Tuokioissa liikuttiin, juostiin ja pyörittiin paljon. Kaksi lasta intoutuivat käsikynkässä pyörimään keskenään.

Palaute kuitenkin hämmästytti minua. Eräs lapsista sanoi, ettei tykännyt. Kysyin miksi. Hän sanoi, että koska ei ollut maskotteja ja avaruusaluksia. Kysyin, eikö hän tykännyt mistään? Hän sanoi, ettei. Toinenkin lapsi yhtyi tähän. Hän aluksi sanoi, että tykkäsi tais- teluista, mutta ei sitten tykännytkään. Kaksi muuta lasta kuitenkin tykkäsi. Pohdin sitä, että vaikuttiko tähän poikkeavuus omassa ohjaamisessani. Lähdin ohjaajana mukaan leikkiin, joka ei ollutkaan niin mielekästä. Lapset ovat aktiivisempia, kun heillä on mah- dollisuus vapaaseen, omaehtoiseen leikkiin (sääkslahti 2015, 133.) Viimeiseksi kerraksi päädyimme Star Wars teemaan ja sovimme tekevämme robottiasuista avaruusalukset.

5.6 Kuudennen kerran innostumiset

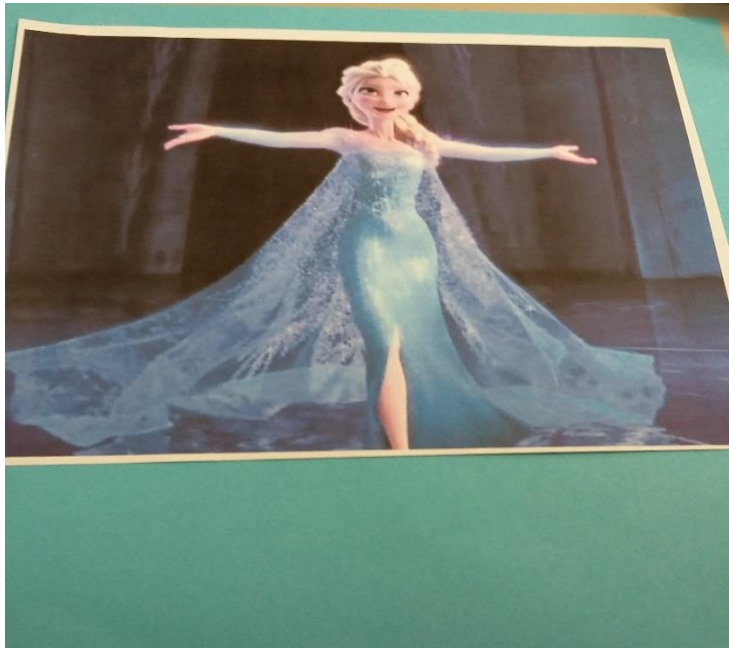
5.6.1 Frozen sadun lopputekstit

Tuttuun tapaan tuokion rekvisiitaksi laitoin linnan sekä lumiharsoliinan. Laitoin esille taasen lumilinnan sekä lumiharsoa. Luin läpi B ryhmän lasten omat sadut ja laulut, jotka eivät olleet niitä vielä kertoneet. Olin suunnitellut, että lapset olisivat keksineet liikkeit satujen mukaan, mutta tämä toiminta ei innostanut. Näytin heille kokoamaani kirjaa sekä kerroin siihen tulevan myös kuvia ja että se jäisi päiväkodille

Taakse jää – kappaleen soidessa taustalla lapset liikkuvat milloin mitenkin juosten, tai- koen, esittäen pätkiä frozen sadusta sekä kehitellen myös omia variaatioita ko. sadusta. Joku intoutui leikkimään lumiharsoliinan kanssa, toisten tehdessä pyörähdyksiä, temp- puja sekä eläytyen rooleihin.

Kysyin lapsilta lopuksi, mikä oli mielekkäintä. Taikominen sekä jäätyminen olivat mielek- kääntä ja olivat tykänneet koko kerhosta. Askartelu oli ollut toissijaista touhua. Lapsille oli joka kerta ollut tärkeä tuoda tuokioille leluja sekä teeman mukaisia asusteita. Lapset

halusivat esittää yhden kappaleen päiväkodin väelle. Se oli se kerhon sisäinen juttu. Annoin lopuksi lapsille todistukset luovan liikunnan kerhosta. Eräs lapsista kertoi, että hän laittaa todistuksen seinälle omaan huoneeseen. Luovan liikunnan todistuksen teksti liitteenä 2.

Kuva 11 B ryhmän lasten todistusten kuva

5.6.2 Tähtiensodan päätös

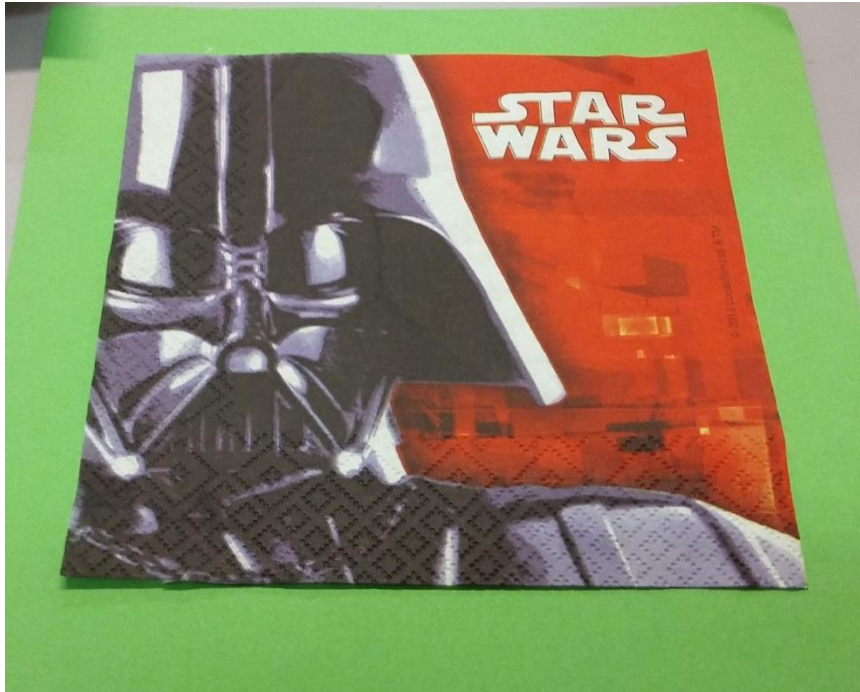
Viimeisellä kerralla paikalla oli enää kolme lasta. Olimme muuntaneet robottiasut avaruusaluksiksi tuokiota varten.

Kuva 12 Avaruusaluukset

Tuokion aluksi katsoimme A ryhmän lasten kanssa lyhyen pätkän Star Wars piirretystä sekä lego Star Warsia, ajatuksena luovan liikunnan toimintaan virittäytymisenä. Laitoin katselun jälkeen musiikkia soimaan. lapset ottivat tuokioon mukaan myös itse tekemänsä avaruusaluukset. Taustalla soiden Star Wars aiheista musiikkia lapset eläytyivät rooleihin. Valomiekkataistelut näyttivät hiotun koreografisilta. Lapset pyörivät ja hypivät esteistä toisille, ihan kuin Star Warsissa. Sähköiskujen tekeminen ajatuksen voimalla oli mieleinen juttuja. Varsinkin kun lapset saivat tehdä niitä minulle.

Kävimme lopuksi läpi mietteitä luovan liikunnan kerhosta. Lapsista viimeinen kerta oli ollut mukava. Eniten tykättiin "Star Warsista, musiikista ja aivan kaikesta"! Askartelut olivat olleet mieleisiä. Eräs lapsista kysyi miksi minun täytyi lähteä. Lapsista näkyi ryhmän lopettamisen suru. Lapset suostuivat esittämään muille valomiekkataistelun. Annoin lopuksi todistukset luovan liikunnan kerhosta.

Kuva 13 Ryhmä A:n todistusten kuva

5.7 Esitykset

Ryhmä B:n lapset esittivät Frozen esityksensä kahteen kertaan, ensin laulularissa ja myöhemmin ennen ruokailua nukkarissa. Laulularissa esiintyminen oli liian jännittävää. Lapset tanssivat Let it go-kappaleen mukaan, johon he saivat itse keksiä liikkeitä. Liikkeet eivät olleet kaikille samoja, vaan jokainen sai tanssia ja liikkua omien tunteidensa mukaisesti. Aluksi lapsia jännitti niin paljon, että pyörivät vain ympyrää. Jännityksen unohtuttua, lapset rohkaistuivat tekemään muutakin. Edellisen päivän harjoituksissa lapset liikkuvat, tanssivat ja pyörähtelivät paljon ja rohkeasti ympäri salia.

Kuva 14 Nukkariesityksen rekvisiitta

Ryhmä A:n lapset olivat edellispäivänä harjoitelleet esitystä varten. Lapset taistelisivat toisiaan vastaan ja sovimme kuka saa minkäkin värisen valomiekan. Lasten valomiekkakesityksessä oli samanlaisia elementtejä kuin luovan liikunnan tuokioissa.

Molempien ryhmien lapsille esitykset olivat olleet erittäin tärkeitä. Ryhmä A:n yksi lapsista ei ole aiemmin tykännyt kummemmin esiintymisestä. Tällä kertaa hän oli innoissaan odottanut esiintyvänsä muille.

5.8 Palaute ja koonti luovan liikunnan kerhosta

Halusin tehdä koontin molempien ryhmien luovan liikunnan kerhon tuokioista. Ryhmä B:stä päiväkodille jäi lasten oma Frozen kirja, jossa oli heidän keksimiään satuja ja lauluja. Laitoin myös paljon kuvia kyseiseen kirjaan. Kirjan laitoin esille, jotta vanhemmat voisivat siitä katsoa, mitä kaikkea olemme tehneet. Vanhemmat olivat pyytäneet lasten esityksestä videopätkää, jonka hoidin päiväkodille. Laitoin myös lasten vanhemmille

mahdollisuuden katsoa videotallennetta esityksen harjoituksesta, jotta he saisivat konkreettisempaa kuvaa toiminnostamme.

A ryhmän tuokioista tein taidenäyttelyn. Sain päiväksi käyttöön pienen huoneen, jonne laitoin esille tekemiämme oheisjuttuja sekä paljon valokuvia tuokioistamme ja tekemisistämme. Tietokoneelta laitoin soimaan äänittämäämme avaruusmusiikkia. Eri lapsiryhmät sekä aikuiset kävivät taidenäyttelyssämme. Lasten vanhemmat myös pääsivät ihastelemaan lastensa tuotoksia.

Kootusti sekä A ryhmän että B ryhmän lapset olivat tykänneet luovan liikunnan kerhosta. B ryhmän lapset olivat tykänneet tanssillisuudesta ja liikkeistä, joita olivat itse tuottaneet. A ryhmän lapset olivat toiminnan lisäksi tykänneet toimintaympäristön luomisesta sekä muusta oheistoiminnasta, joita teimme luovan liikunnan kerhon tuokioiden välipäivinä. A ryhmällä korostui selkeästi toimintaympäristö luovan liikunnan toiminnon toteutumiseksi ja innostavuudelle. Myös se, että lapset saivat itse päättää teemat tuokioille, oli merkityksellistä.

Päiväkodin työntekijät olivat tyytyväisiä pitämään luovan liikunnan kerhoon. En ollut pelkästään torstaisin paikalla, vaan olin mukana myös tekemässä lasten kanssa tuokioihin suunnittelemiamme oheisjuttuja. Ajattelin välillä, että olen välillä tiellä, mutta työntekijät kokivat minun olleen avuksi eikä sekoittavan pakkaa, koska minulla oli aina yksi pienryhmä minun kanssani. Liikuntasali oli varattu aina toiselle ryhmälle, mutta saimme joustavasti käyttää salia silloin, kun muut lähtivät ulos. Tiistaisin olisi ollut liikuntasalivuoro lasten ryhmälle, mutta ajattelin tämän kuitenkin olevan erillinen liikuntatuokio eikä voisi sisällyttää päiväkodin normaaliin toimintaan. Tällä tarkoitan sitä, että tämä luovan liikunnan kerho oli lisänä normaalin viikon liikuntatuokioille. Työntekijöiltä tuli myös palautetta, että toiminnan tulisi olla tällaisia projekteja ja jopa pitemmän aikaa kuin minulla oli.

Lasten vanhemmilta tuli myös hyvää palautetta. Monille lapsille torstain kerho oli ollut viikon kohokohta. Palautteet, jotka sain, olivat minulle merkittäviä ja lisäsivät motivaatiotani tehdä opinnäytetyötäni. Huomasin olevani oikealla suunnalla omassa toiminnassani. Sain myös ryhmä A:n lapsen äidiltä sähköpostina palautteen. Olin hämmästynyt siitä, kuinka luovan liikunnan kerho oli hänen lapselleen niin merkittävä asia. Palautteesta kävi ilmi, että lapsensa oli kertonut sukulaisille ja tuttaville kerhossa olleen tosi kivaa. Hän oli kertonut, mitä olimme kerhon aikana tehneet. Äiti kiitti minua siitä, että olin järjestänyt luovan liikunnan lapsille.

Mutta mitä minä ajattelen luovan liikunnan kerhon onnistuneisuudesta? Projekti oli minulle merkityksellinen ja tärkeä, joten panostin siihen hyvin paljon. Oli mukavaa nähdä ilo lasten toiminnassa kerhon aikana sekä sen jälkeen. Tuokiot eivät aina menneet kuten olin ajatellut niiden voivan mennä. Monet asiat myös jäivät pois tuokioiden toteutuksesta, kuten avaruusmusiikki ja sadut. Idea näiden hyödyntämiseen tuokioissa lähti Eeva Anttila artikkelista *Tanssii tätien kanssa* (2009, 21–25), jossa hän totesi satuja, loruja yms. voivan hyödyntää luovassa liikkumisessa ja liikkua tapahtumien mukaisesti. Vaikka ei avaruusmusiikkia tai satuja pystytty hyödyntämään, olivat ne kuitenkin merkittäviä asioita lapsille.

Lapsille oli selkeästi tärkeää tuoda tuokioihin teemojen mukaisia asioita, joita me yhdessä tarkastelimme. Melkein jokainen tuokio alkoi jonkin kirjan tarkastelulla, johon lapset halusivatkin keskittyä ja tutustua. Tuokioiden loppulaulut jäivät pois alkuunsa, mutta ei niitä lapset kaivanneetkaan. Olin ajatellut lopetuslaulun olevan tuokioiden selkeä lopetus. Tuokioiden lopetuksiksi muodostui palautteiden anto.

Mielestäni lapset olivat hyvin sisäistäneet luovan liikunnan kerhon idean. Eräs A ryhmän lapsista sanoi torstaisin olevan ”dinojumppaa”. B ryhmän yksi lapsista halusi kertoa Frozen asioita vain kerhossa.

6. POHDINTA

Toiminnallista opinnäytetyötä tehdessäni ja sitä raporttia kirjoittaessani, aloin pohtimaan monia asioita ja innostuin tämän opinnäytetyön prosessin lopussa menemään yhä syvemmälle teeman ytimeen, luovaan liikuntaan. Raportin kirjoittaminen oli minulle erittäin haasteellista. Ajatukseni lentävät nopeammin kuin ehdin kirjoittaa. Haastavaa on se, saako lukija ymmärryksen siitä, mitä olen kulloinkin tehnyt ja mikä on opinnäytetyöni tarkoitus. Haastavuutta lisäsi se, että kyseessä on toiminnallinen opinnäytetyö ja sen tarkastelun kohde on itse toiminnassa.

Sääkslahti (2015, 158–159) totesi ikävuosien kolmesta kuuteen olevan motoristen perustaitojen opetteluun aikaa lapselle. Näiden taitojen kehittymiseksi kasvattajan tulee luoda monipuolisia mahdollisuuksia lapsille kokeilla eri tapoja liikkua ja tutustua omiin liikkumismahdollisuuksiin. Luovan liikunnan kerhossa annoin lapsille erilaisen ja monipuolisen mahdollisuuden toteuttaa liikuntaa.

Myönteisen psyykkisen kehityksen kannalta lapsen on tärkeää saada enemmän onnistumisen kuin epäonnistumisen kokemuksia. Onnistumisen kokemukset luovat lapselle luottamusta omiin taitoihin, antavat rohkeutta tehdä aloitteita sekä tuoda omia toiveita että tahtoa julki ja ottaa omalle toimijuudelle tilaa. (Sääkslahti 2015, 160.) Tämä näkyi tuloksissa, että lapset toivat omia ehdotuksia eteenpäin kerhon edetessä ja heillä oli tilaa luoda tarinaa eteenpäin (Frozen, dino/avaruus). Luova liikunta myös mahdollistaa onnistumisen kokemusten syntymisen, ei ole olemassa oikeaa eikä väärää tapaa tuottaa liikettä.

Lapsen hyväksytyksi tuleminen kokemusta ja toimijuutta kasvattaja vahvistaa lapsen ehdotuksia kuuntelemalla ja niihin rohkaisevasti sekä kannustavasti suhtautumalla (Sääkslahti 2015, 160). Luovan liikunnan kerhojen teemat ja toiminnot perustuivat lasten omille toiveille ja ehdotuksille. Ensimmäisillä kerroilla oli tilanteita, jolloin menttiin mi-

nun ehdotusteni mukaisesti, mutta vain niillä ehdoin mitä lapset hyväksyivät. En lytänyt lasten ideoita. Kuitenkin oli sellaisiakin lapsilta lähteviä ideoita, jotka oli hankala toteuttaa. Ehdotin siten vaihtoehtoisia tapoja toimia.

Pentikäisen (2006, 32) mukaan taide voi myös hyvinkin vahvistaa lapsen emotionaalista kasvua. Tekemisen kautta saadut onnistumisen kokemukset lujittavat lapsen itsetuntoa ja itseilmaisua. Taide mahdollistaa NON verbaalin kanavan työstää tunteitaan, ilmaista asioita, kokemuksia, unelmia, kuvitelmia yms. Lapset saivat hyvin vapaasti toteuttaa taidetta, joka oli omiaan luomaan lapsille onnistumisen kokemuksia. En rajoittanut liikaa lasten toimintaa, esim. lasten maalatessa dinosauksen luola, en kieltänyt lapsia maalaamasta sormilla. Lapset intoutuivat laittamaan kädenjälkensäkin luolaan, jotka he kuitenkin peittivät maalilla. Tekemisen kautta saadut kokemukset olivat esim. se kun liikuntasalin liukumäki muuttuikin lasten toiminnassa dinosaurusmaailman tulivuoreksi, jonka laavaa lasten täytyi lähteä karkuun.

Kaiken kaikkiaan ajattelen, että lapset innostuvat liikkumaan omien mieltymystensä mukaisesti. Parasta varmasti on ollut se, etten antanut valmiita koreografioita tai määrännyt heidän tekevän kuten sanon. Lapset ovat saaneet liikkua omien sen hetkisten tunteiden mukaisesti. Joka kerralla on kuitenkin selkeästi tullut hiki tai ainakin punaiset posket.

Toiminnan paikka sekä sen virikkeellisyys ovat myös olennaisia asioita innostamaan lapsia toiminnalle. Liikuntasali viritti heti siihen tunnelmaan, että silloin touhutaan. Liikuntasali tarjoaa myös oivat puitteet erilaiselle temppuilulle. ”Nukkarissa” yritimme erään kerran liikkua, mutta ympäristö ei innostanut toiminnalle. Eri kerroista huomasin selkeästi, kuinka tilojen avaruudellisuus ja virikkeellisyys vaikuttivat lapsia innostamaan liikkumaan ja kokeilemaan. Musiikki tuntui olevan ryhmä B:n lapsille virikkeellinen tekijä, mutta tuntui ryhmä A:n lapsille olevan ehkä tavallaan häiriötekijä. Toiminta pysähtyi aina mielenkiintoisen musiikin alettua, välillä toiminta jatkui ja taas keskeytyi.

Pohdin, että osaksi lapset innostuivat tekemisestä siksi, että se oli meidän yhteinen projekti. Lapset saivat luoda omaa toimintaympäristöä teemojen mukaisesti. Tämän me teimme yhdessä. En pelkästään käynyt päiväkodilla sovittuina luovan liikunnan kerhon aikoihin, vaan kävin muinakin päivinä viemässä projektia eteenpäin. Periaatteessa olisin voinut antaa muille työntekijöille ohjeistuksen siitä, mitä tulee tehdä. Mutta olisiko sitten lapset innostuneet ja lähteneet mukaan samalla tavalla?

Luovassa liikunnassa tuokioiden tarkoituksena oli antaa mahdollisimman vähän ohjeistusta (Anttila 2009, 17). Teinkö minä oikein, kun annoin liian vähän ohjeistusta? Oliko se sittenkään luovaa liikuntaa vai pitäisikö vain puhua omaehtoisesta liikkumisesta. Teoriaosuudessa tanssijan oman kokemuksen sanottiin ilmaisevan onko tuotos tanssia vai ei. Liikkujan kokemus ratkaisee sen, onko kysymyksessä tanssia vai ei (Anttila 1994, 25). Ryhmässä B oli paljon tanssillisia elementtejä ja ryhmäläiset myös mielsivät toiminnan tanssiksi. Ryhmä A:n lapset eivät mieltäneet omaa toimintaansa tanssiksi. Selkeästi oli havaittavissa hienoja koreografioita, jotka yleensä mielletään tanssin elementteihin.

Lasten tuokioista löytyi paljon hyviä elementtejä, joihin voi jatkossa kiinnittää huomiota. Esimerkiksi se, että miten varhaiskasvatuksen sisällöllisiä orientaatioita (matemaattiset, luonnontieteelliset, eettiset ym. orientaatiot) tai muita opetettavia asioita voi yhdistää luoviin toimintoihin. Dinosauruksia tutkiessamme lapset myös opettivat toisia, mutta myös minä opin uusia asioita. Huomioni kiinnittyi siihen, kun lasten punainen ja sininen valomiekka kohtasivat ja lapsi huomasi kohdasta muodostuvan violetin värin. Tuokiot olivat hyvinkin vuorovaikutuksellisia tilanteita. Opetettavat asiat voivat hyvinkin olla tämän kaltaisia projekteja, kuten minä toteutin. Aina ei tarvitse tehdä niin, että seuraavana päivänä opettelemme toista ja seuraavana toista. Teeman ei tarvitsisi viikoittainkaan vaihtua. Projektit ja teemat voisivat kestää useampia viikkoja. Täten voi antaa lapselle aikaa tutkia, oppia, kyseenalaistaa ja toimia.

Yleisesti puhutaan, että lapset liikkuvat liian vähän päiväkodeissa. Voisiko luova liikunta olla ratkaisu lasten liikkumattomuuteen? Päiväkotiliikunnan ei tarvitse olla sitä, että on

joko liikuntaa liikuntasalissa tai ohjatuissa ulkoleikeissä. Joissain päiväkodeissa annetaankin vapautta tuottaa liikunnallista toimintaa käytävillä, mikä on hyvä asia, mutta aiheuttaa myös haittoja. Eeva Anttila (2009, 18-20) artikkelissaan Tanssii tätien kanssa mainitsi siitä, että luovaa liikuntaa voi toteuttaa vaikka aamupiirillä. Lapset voivat lorujen/satujen mukaisesti liikkua. Luova liikunta voi olla ryömimistä, käden kiemurteleamista, hiipimistä yms. Tämän kaltaista toimintaa voisi sallia erilaisissa kokoontumisissa, ei vain istua pönöttää.

Toimintaympäristöllä oli selkeä vaikutus luovan liikunnan toimintaan innostumiselle. Onko mahdotonta ajatella, että voisi mahdollistaa lapsen liikunnallisen toimijuuden toteutumisen esim. ”nukkarissa” tai jossain leikkihuoneessa? Tavallaan lapset roolileikkejä leikkiessään toteuttavat luovaa liikuntaa (voi olla sitä hiljaa hiipimistä, lentää lentokoneen mukana, liikkuu auton mukana yms.). Mielestäni voisi lapsia kannustaa siihen, että vaikka lapset leikkisivät barbeilla, autoilla yms., he voivat liikkua samalla tavoin kuin kuvittelevat esimerkiksi barbien liikkuvan. Barbien mennessä tanssiaisiin, voisi tanssia barbien kanssa/mukana.

Se, mitä tällä kaikella yritän hakea on se, että mielestäni lapset luontaisesti tuottavat luovaa liikuntaa, mutta heillä ei ole välttämättä välineitä/ymmärrystä toteuttaa sitä. Mahdollisuuksien mukaan kasvattajien tulisi tarjota lapsille välineitä ja ohjausta, jota kautta lapset voisivat omaksua luovaa sekä omaehtoista liikuntaa ja toteuttaa sitä mahdollisimman itsenäisesti. Kasvattajien ei tulisi liikaa rajoittaa toimintaympäristöä, tietenkin tietyt rajat on oltava. En koe, että esim. kesken ruokailun ruokapöydän päällä hypeminen olisi tarkoituksen mukaista toimintaa.

Minulla oli mahdollisuus käydä dialogista keskustelua tanssitaiteen maisterin, koreografi Laura Pietiläisen (2016) kanssa luovasta liikunnasta sekä siitä, mitkä tekijät aiheuttavat ns. liikelukkoja. Hänellä on kokemusta koululiikunnasta, rytmisestä kilpavoimistelusta huippu-urheilun tasolla, kehoterapiasta, erilaisista taidetanssiprojekteista, teatterikorkeakoulun kuusivuotisesta tanssi ja koreografi koulutuksesta sekä erilaisista

joogamuodoista. Hänellä on vahvaa kokemusta siitä, miten henkinen ilmapiiri sekä autoritaarinen ohjaus liikuntasuorituksissa lukkiuttaa liikkumaan tai päinvastoin vapauttaa liikkumaan. Dialogisesta keskustelusta kävi ilmi, että ilmapiiri vaikuttaa omaan suhteeseen liikkeeseen. Jo liikkeisiin saattaa varastoitua tunnemuistia ja liikelukkoja liian vaativan ja suorittavan ilmapiirin seurauksena. Muotoon asetettu liike itsessään ei ole rajoittava, mutta tunne siitä, että liikkeen on mentävä tietyllä tavalla, eikä ole varaa omanlaiseen ilmaisuun, saattaa aiheuttaa vastustusta koko toimintaan ja aiheuttaa ”jäätymistä”. Ei voida tehdä ennen kuin joku sanoo, että tee näin. Muotoon asetetun liikkeen voi muodostaa omanlaiseksi ilon kautta tai mielikuvat voivat vapauttaa kehon luonnolliseen liikkeeseen kun ei keskity liikaa fyysiseen suoritukseen. Improvisoidessa kun antaa tarpeeksi rikkaan mielikuvan esim. frozen, jolla on taikavoimia, jolla on ihana hame, omanlainen luonteensa (elokuvan vaiheet ovat jollain tavalla jääneet muistiin), ovat omiaan syöttämään jatkuvasti uutta ravintoa liikkeelle. Tätä kautta kun ihminen vapautuu liikkeen liian vahvasta fyysisestä keskittymisestä (liikkeen pitää olla näin ja näin), jos on tullut lukkoja suorittavasta ilmapiiristä, niin lukko voi aueta. Voi jopa tapahtua niin, että näkee uudella tavalla muotoon asetetun liikkeen innostavuuden ja ihanuuden. Suhde muotoon asetettuun liikkeeseen voi muuttua täysin, ei ole enää rajoittavaa. Uudet ihanuudet ovat hioa liikkeitä tarkaksi. Silloin rikkauden kokemus voi olla muodossa kun alkujaan suorittavan ilmapiirin johdosta vain tuntuu että asiat pelkistyy. Dialoginen keskustelu antoi tukea toiminnalleni opinnäytetyön prosessissa. Tutkimukseni kohde oli innostumisessa, josta syntyi johtopäätökset, että liikkeet/itseilmaisuus syntyy vapaudesta ja sallivuudesta. Laura Pietiläisellä tanssi ja koreografisessa työskentelyssä kaikkein tärkeintä on innostus, nautinto, ilo, vapautuminen sekä kokemukselliset rikkaudet.

Sain vastauksen tutkimusongelmaan eli siihen, mistä lapset innostuvat liikkumaan ja mistä ei. Pohdin kuitenkin niitä tuotoksia, mitä lapset saivat aikaan tuokioissa ja mitä voisi jatkossa tuokioista tutkia. Tanssi-ilmaisun Eeva Anttila (1994, 21–25) kirjoitti olevan yhtä kuin luovaa liikuntaa, mutta tanssi ilmaisuus ei kuitenkaan ole vapaata, mutta ei liian ohjattukaan. Luovasta liikunnasta puhuttaessa oletetaan sen olevan vapaamuotoista, mahdollisimman vähän säännönmukaista. Minulle heräsi kysymys, mikä loppu-

jen lopuksi on luovan liikunnan ja tanssin ero? Mikä tanssista tekee epäluovan ja rajattun? Sain tilaisuuden esittää kysymykset Eeva Anttilalle, joihin hän vastasi sähköpostiviestissä (09/2016):

”Tanssin ja luovan liikunnan ero on hiuksen hieno. Ehkä ero on vain yksilön kokemuksessa – kokeeko hän tanssivansa vai ei. Koko koulu tanssii -hankkeen oppilashaastattelujen pohjalta minulle syntyi käsitys, että lapsi tai nuori tunnistaa ns. ”tanssin tunnun” ja se voi koostua jokaiselle vähän eri asioista, mutta myös yhteisiä tekijöitä on: liike, ilo (mielihyvä) ja fyysinen haaste...Ja tosiaan, tanssi voi olla kokemuksena myös hyvin rajattu, ahdistavakin. Luovuuden puute ei kuitenkaan välttämättä tee kokemuksesta rajattua. Tanssi on ehkä silloin epäluovaa ja rajattua, jos mitään tilaa henkilökohtaiselle tulkinnalle, erehtymiselle, kokeilulle tai tutkimiselle ei sallita. Toisin sanoen, tiukkaan perinteiseen muotoonkin rajattu tanssi voi olla kokemuksena hyvin palkitseva, jos ihmisellä on muodon sisällä tilaa sisäisen kokemuksen syntymiselle, henkilökohtaiselle suhteelle liikkeeseen...”

LÄHTEET

- Airaksinen, R; Ala-Vannesluoma, T; Karkkulainen, M; Kastu, R & Pirhonen, P. 2015. Toimii! Hoitajan opas luoviin menetelmiin. Keuruu:Otavan kirjapaino Oy. 1.painos
- Airaksinen, T & Vilka, H. 2004. Toiminnallisen opinnäytetyön ohjaajan käsikirja. Helsinki: Tammi.
- Anttila, E. 1994. Tanssin aika. Opas koulujen tanssikasvatukseen. Liikuntatieteellisen seuran julkaisu nro 139. Helsinki 1994.
- Anttila, E. 2001. Tanssi: Kehon leikkiä. 76-86. Taiteen ja leikin lumous. Seija Karppinen, Arja Puurula ja Inkeri Ruokonen. Finn Lectura. Tampere 2001. Tammer-Paino Oy.
- Anttila, E.2009. Tanssii tätien kanssa – luova liikunta ja tanssi varhaiskasvatuksessa. Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. toim. Inkeri Ruokonen, Sinikka Rusanen & Anna-Leena Välimäki.
- Anttila, E. 2016. Pari kysymystä :). Email eeva.anttila@uniarts.fi.7.9.2016.
- Autio, T & Kaski, S. 2005. Ohjaamisen taito. Liikunta tukemassa lapsen ja nuoren kasvua. Helsinki: Edita.
- DalMaso, R & Kuosmanen, V. 2008. Subjektiuden ja emansipaation edistäminen on 2000-luvun sosionomin sosiaalipedagogisen ammatin ja työn ydintä. 14 puheenvuoroa sosionomien (AMK) asemasta Suomen hyvinvointiasiantuntijajärjestelmässä. toim. Leena Viinamäki. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun julkaisuja.
- Foster, R 2015. Tanssi-innostaminen – kohti yksilön ja yhteisön hyvinvointia.
- Hakkarainen, J. 2009. Sosiaalipedagogiikka ja sosiokulttuurinen innostaminen ammatillisen
- Jantunen, M. 2011. Lapsilähtöinen kasvatus. 6-11. Lapsilähtöinen esiopetus. Toim. Lautela Raija & Jantunen Timo. Helsinki:kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Jantunen, T. 1996. Esiopetuksen lapsilähtöisyys. 11-16. Anna Lapsen leikkiä. Toim. Timo jantunen & Paula Rönneberg. Jyväskylä: Atena Kustannus oy.
- Karppinen, S.2009. Kädentaidot ja käsityökasvatus. 56-65. Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. toim. Inkeri Ruokonen, Sinikka Rusanen & Anna-Leena Välimäki.
- Karvonen, P. 2000. Hyppää pois! Lapsen motoriiikan arviointi ja kehittäminen. Tampere: Tammer-Paino Oy. 1.painos.
- Kirkkonummen kunnan varhaiskasvatussuunnitelma. 15.6.2011. http://media-leikki.fi/mediakasvatus/24097_Vasu_240511.pdf
- Kivimäki, S & Pietilä, H. 2005. Unihuppias. Metsän tarinapolkuja. Opas kasvattajille ja ryhmäohjaajille. Perinnetietoutta, luontoliikuntaa ja metsäopetusta kasvatuksellisen draaman keinoin. Helsinki: painotalo Miktör. toinen uudistettu painos.
- Kurki, L. 2006. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy.

- Kurvinen, A; Neuvonen, S; Siven, T; Vartiainen, J; Vihunen R & Vilen, M. 2006. Lapsuus. Erityinen elämänvaihe. 1. painos. Helsinki: WSOY oppimateriaalit Oy
- Kuusela, M; Rintakorpi, K; Rusanen, S & Torkki, K. 2014. Musta tuntuu punaiselta. Kuva- taiteellinen toiminta varhaisiässä. Helsinki. Painopaikka: Livonia print, Riika.
- Martinez-Abara, M & Nurmi, R. 2015. Loikaten leikkiin – rohkeasti rooliin! Draamakasvatusta 1 – 7-vuotiaille! Lasten keskus. Helsinki: Premedia.
- Pakkanen, P. 1994. Tanssi-ilmaisun oppimisen esteitä ja välineitä. 68-70. Lapsi keksii maailman uudelleen-taide varhaiskasvatuksessa. toim. Tarja Surakka. Suomen kuntaliitto Helsinki
- Parkkari, J. 7.5.2015. Näin tuet lapsesi luovaa liikkumista. Viitattu 31.7.2016. <http://www.yle.fi/aihe/artikkeli/2015/05/07/nain-tuet-lapsesi-luovaa-liikkumista>
- Pentikäinen, L. 2006. Kuvataidekasvatuksen poluilla. 27-35. Lapsi ja taide – puheen- vuoroja taidekasvatuksesta.
- Pietiläinen, L. 2016. Tanssitaiteen maisteri, koreografi. Haastattelu 6.9.2016.
- Piironen, L. 2006. Leikistä vauhtia taidekasvatukseen. 20-26. Lapsi ja taide – Puheen- vuoroja taidekasvatuksesta.
- Riihelä, M. 1994. Lapsi, Taide ja opettajuus. 9-12. Lapsi keksii maailman uudelleen- taide varhaiskasvatuksessa. toim. Tarja Surakka. Suomen kuntaliitto Helsinki
- Rooyackers, P. 1996. Tanssileikkikirja. Helsinki: Edita.
- Sosiaalipedagogiikka. Sosiaalipedagogiikka.fi. Viitattu 21.7.2016. <http://www.sosiaalipedagogiikka.fi/sosiaalipedagogiikka/>
- Sääkslahti, A. 2015. Liikunta varhaiskasvatuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Tanssi-innostaminen 2015. Raisafoster.com. Viitattu 18.7.2016. <http://www.raisafoster.com/tanssi-innostaminen>
- Tummavuori, V. 1994. Unelmasta tanssin perusopetuksi. 100-108. Lapsi keksii maailman uudelleen-taide varhaiskasvatuksessa. toim. Tarja Surakka. Suomen kuntaliitto Helsinki
- Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet. 2005. Saarijärvi: Gummerus kirjapaino Oy. <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>
- Vilkkä, H. 2015. Tutki ja Kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

LIITTEET

Liite 1. Lupa vanhemmilta

Liite 2. Luovan liikunnan todistuksen teksti

Liite 1.

Hei!

Olen Mimmi Pietiläinen, Sosionomi opiskelija Lapin AMK:sta. Aloitan päiväkodissa toiminnallista opinnäytetyötä aiheena luova liikunta varhaiskasvatuksessa. Tulen pitämään luovan liikunnan kerhoa Helmikuun loppupuolelta huhtikuun puolelle asti. Itse kertoja tulee olemaan 6-8 ottaen huomioon päiväkodin loma-ajat.

Luova liikunta tarjoaa lapsia osalistavan tavan liikkua ilman suorittamista. Lähtökohdiana minun opinnäytetyössäni on se, että luovan liikunnan ja tanssin liikkeet lähtevät lapsista itsestään ja minä ohjaajana annan mahdollisimman vähän ohjeita. Luovan liikunnan kautta/avulla tutkimme lapsia kiinnostavia aiheita. Eri aiheiden sekä omaehtoisen liikkumisen kautta lapset tuottavat tarinoiden ja kokemusten sisältöä. Tuokioissa hyödynnetään loruja, satuja, musiikkia yms.

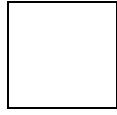
Mahdollisesti kuvaan tuokiot. Videomateriaali ei tule kuin omaan tutkimuskäyttöön. Havainnoin kuvamateriaalin kautta sitä, kuinka lapset innostuvat luovasta liikunnasta ja minkälaisia liikkeitä he tuottavat. Mahdollisuus on myös siihen, että kerhoon osallistuneiden lasten kanssa katsomme heidän tuotoksiaan.

Pyydänkin siis lupaa, että lapsesi saa osallistua luovan liikunnan kerhoon sekä häntä saa kuvata tutkimuskäyttöön.

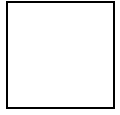
Lapseni saa osallistua kerhoon

ei saa osallistua

Lastani saa kuvata
kuvata

Lastani ei saa

Liite 2.

ONNEKSI OLKOON, (LAPSEN NIMI)!
OLET OLLUT LOISTAVASTI MUKANA
LUOVAN LIIKUNNAN KERHOSSA JA
LUONUT UUTTA LIIKUNTALEIKKIÄ. TOI-
VOTAN SINULLE INNOSTUSTA LIIKUN-
TAAN JA LEIKKIIN JATKOSSAKIN!

MIMMI PIETILÄINEN SONIONOMIOPIS-
KELIJA (AMK)